

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za izuzemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.717.

Največ zločinov zakrivi pijanost

Zanimivo predavanje sodnika dr. Bajiča o alkoholu in zločinih — Slovensko življenje se vtaplja v alkoholizmu

O tem vprašanju bi morali pri nas predavati vsaj vsak mesec enkrat, toda množici, ne le nekaj desetina ljudi, kakor smo to videli te dni v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, kjer je predaval sodnik g. dr. Bajič pod okriljem društva «Treznosti».

Predavatelj je razgalil našo najstrašnejšo narodno rano. V prvem delu predavanja je govoril o zločinih, ki so navadno izvršeni pod vplivom alkohola, v drugem pa o tem, kako je družba zavarovana pred zločinci pijanci po kazenskem zakoniku. Kakor je predavatelj sam naglasil v uvodu, je snov tako obširna in se da obdelati na toliko in toliko načinov, da je izredno huda naloga v kratkem predavanju izčrpati iz snovi najvažnejše. Alkoholizem je tako tesno zvezan z vsem našim slovenskim življenjem, da nas prav za prav vodi alkohol in piše našo usodo.

Predavatelj je dejal, da je najmanj dveh tretjinam zločinov oče alkohol. Pred sodiščem je skoro reden izgovor obtožencev, da so zakrivali zločin zaradi pijanosti. Sodnika kar preseneti, če obtoženec ne reče, da je kaznivo dejanje izvršil v pijanosti.

Govornik je tudi trdil, da ima alkoholizem takšen vpliv na naše socialne razmere, da bi zdaj pri nas ne bilo niti prave brezposelnosti, če bi delavstvo v prejšnjih boljših časih ne upravljalo tako lahkomišelnostno zasluzka, ker bi se zdaj lahko preživljalo s prihranki. Podpiranje brezposelnih na način, ki je uveden, se mu zdi dobrodela komedija; prepričan je, da se z denarnimi podporami navajajo ljudje samo v delomrznost in potepinstvo. Na deželi precenjujejo kmečkega fanta po tem, koliko «ga lahko spravi pod kapo» in če lahko da za pijačo.

Dokazano je, da se dogodi največ zločinov ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih, krajevno pa vedno v gostilnah ali njihovi neposredni bližini. Porast zločinov je enak porastu uživanja alkoholnih pijač (vina); zato je največ zločinov jeseni (mošt in ceneno vino).

Alkohol sam na sebi ne povzroča zločinov, vzbuja pa divje nagone, ki se pod vplivom alkohola češče povsem sprost. Najbolj redki so politični zločini, ki jim kumuje alkohol. Pač pa so izredno pogosti prestopki, izvršeni v pijanosti, proti državni oblasti. Stražniki na naših cestah so silno privabljivi za naše pijance. Predavatelj je ponovno naglašal, kako ogromen vpliv ima alkoholizem na brezposelnost in da je naše socialno skrbstvo zgrešeno, ker podpira delomrznost, ki podpore zapijejo. Izredno mnogo je zlikovcev, ki so se pregrešili v pijanosti zoper zakon, iz vrst poklicnih postopačev. Brezposelnim bi naj delili le nakaznice za hrano.

Ko je govoril predavatelj o zločinih zoper življenje in telo, izvršenih v pijanosti, je očitno občajni podeželski gostilniški pretep. 80 do 85 odstotkov telesnih poškodb je izvršenih pod vplivom alkohola v neposredni bližini gostiln. Brezobzirno nas je obsodil, češ, da je naš narod sirov

in da ne pozna usmiljenja, ko je govoril o nečloveškem trpljenju slovenskih žen, ki se pokore s pijanci. To trpljenje je tako strašno, da bi morali vsekakor zaščititi žene pred možmi pijanci. Po kazenskem zakoniku niso zaščitene. Če mož poškoduje ženo v pijanosti, ga ne smejo obsoditi, če žena ne dovoli; ako pa privoli, tedaj se mora pripraviti, da se bo mož znesel nad njo ob prvi priliki.

Redkejši so požigi v pijanosti, češče pa pijanci ogražajo javni promet; za zadnji prestopki jih sodijo precej strogo v primeri z drugimi prestopki, izvršenimi v pijanosti. Prestopki proti javni pravosti so zagrešeni navadno skoro vsi pod vplivom alkohola. Kazenski zakonik ne določa kazni za pijance, ki se pregreše v pijanosti z žaljenjem časti. Tatvine, zlasti priložnostne, so v pijanosti zelo pogoste, pogoste so pa tudi tatvi-

ne v treznem stanju zaradi alkohola. Mnogi krajejo, da bi se za izkupiček ukradenega blaga napili.

Ko je predavatelj omenil še nekaj značilnih primerov zločinov, ki so izvršeni navadno posredno ali neposredno pod vplivom alkohola, je načel drugi del predavanja. Predavatelju se zdi, da kazenski zakon ni dovolj strog glede alkoholizma ter da v marsičem ni kazenski zakonik, nego oprostilni, saj govori tolikokrat, kako naj se kakšna kazen omili, nikdar pa ne, kako naj se poostri. Naglašal je, da zločinstvo narašča in da pošten del družbe ni več dovolj zavarovan pred njim. Za zločine v pijanosti kazenski zakonik ne predpisuje dovolj strogih kazni. Zato je treba v tem pogledu preosnove v zakonodaji. Družbo je treba zaščititi, zato pa mora postati odločna zahteva, da se kazni poostre.

Predsednik «Treznosti» g. Horvat se je zahvalil predavatelju za predavanje, ki je ogrelo poslušalce, z željo, da bi vprašanje treznosti bolj zanimalo javnost, da bi Slovenci ne propadli v 50 letih kakor moramo, če bomo zaradi alkohola propadali še v bodoče, kakor smo doslej.

O položaju dinarja

V torek je bil narodnim poslancem v Beogradu razdeljen predlog novega državnega proračuna. Proračunu je priložil minister za finance obširno razlago, v kateri obravnava splošne gospodarske razmere, v katerih je bil sestavljen proračun.

Novi proračun je po tem predlogu, kakor smo že poročali, znatno nižji. Skupna vsota izdatkov je ocenjena na 10.438 milijonov dinarjev, medtem ko znaša proračun za tekoče leto 11.323 milijonov dinarjev. Novi proračun je torej nižji za okroglo 885 milijonov dinarjev. Uravnovesenje proračuna je bila glavna skrb vlade, kar se je moglo doseči z znižanjem posameznih postavk.

Finančni minister nato obravnava v podrobnosti posamezne postavke, a v nadaljnjih izvajanjih obrazlojuje položaj glavnih gospodarskih panog v državi. Med drugim omenja tudi težave našega denarstva. Posledice težav našega gospodarstva, povzročenih po zmedbi med vlagatelji, ni bilo mogoče docela odpraviti. Dviganje vlog se je nadaljevalo in imajo zaradi tega omajani kreditni odnošaji močnejši vpliv na dejavnost našega narodnega gospodarstva. Duh varčevanja, ki se je zadnja leta tako lepo razvijal, je poleg dela osnovni činitelj blagostanja in glavnice, ki nam je kot mladi državi še vedno primanjkuje. Hranilci so najmočnejši steber gospodarstva. Hranilne vloge pri denarnih zavodih po izkazu Narodne banke še vedno nazadujejo.

Obširno razpravlja finančni minister tudi o položaju naše valute. Splošne gospodarske prilike so letos hujše, kakor so bile lansko leto, četudi so težkoče bolj ali manj začasnega značaja. V minulem letu je to vplivalo tudi na naš dinar. Pri ocenjevanju tega vprašanja je treba upoštevati vsa ona gospodarska in finančna dejstva, ki vplivajo na stanje valute: državni proračun, smotreno finančno politiko in plačilno bilanco. Najneposrednejši vpliv na valuto ima

državni proračun, odnosno proračunski primanjkljaj, ki ima za posledico nepovoljno razpoloženje in ustvarja krizo zaupanja v državne finance, na drugi strani pa na široko odpira vrata letočim dolgovom in pretiranemu zadolževanju pri banki, ki izdaja bankovce. Mi se vsega tega dobro zavedamo in posvečamo zato največje napore ohranjenju proračunskega ravnotežja. Uspeh teh naporov je, primanjkljaj iz prejšnjih let 1932./1933. uravnotežen, primanjkljaji iz prejšnjih let pa se od meseca do meseca znižujejo.

Naša denarna politika je ostala zdrava. Kovinska podlaga dinarja se leta 1932. ni izpremenila. Skupno kritje vedno presega z zakonom predpisano najnižje stanje in znaša okoli 36 odstotkov. Zaloge čistega zlata so se povečale, tako da zlato kritje že presega po zakonu predpisanih 25 odstotkov in dosega skoro redno 30 odstotkov.

Stalnost dinarja je odvisna tudi od plačilne bilance (obračun, po katerem je razvidno, ko-

liko smo mi v tekočem prometu proti tujini na dobrem, odnosno zadolženi). Naša plačilna bilanca je bila do Hooverovega moratorija, ki nam je odvzel reparacijske (vojnoškodninske) davke, uravnotežena in je bil s te strani dinar docela zavarovan. Z izgubo reparacijskih dohodkov je naša plačilna bilanca občutno prizadeta. Zaradi tega so naše devizne zaloge vedno bolj slabe in je izvrševanje tujih plačil vedno težavnejše. Ker tudi naš izvoz ni dosegel uvoza, prikazuje naša plačilna bilanca začasno primanjkljaj. V zvezi s tem je prišlo do kolebanja dinarjevega tečaja najprej v tujini, a pozneje tudi v državi.

K tej izpremembi dinarjevega tečaja so doprinesli tudi gotovi valutnotehnični vzroki. Da bi

se omogočil in pospeševal izvoz kmetijskih pridelkov, je vlada pristala na razne olajšave izvoznikom, stavljač na ta način na prvo mesto koristi našega gospodarstva in naše trgovinske politike. Te olajšave pa so imele za posledek v denarnem pogledu to, da so se na inozemskem trgu pojavile večje količine tako zvanih svobodnih dinarjev, tako da je bila ponudba večja od zahteve. Zaradi tega je moral tečaj dinarja popustiti.

Vlada je takoj storila potrebne odločne ukrepe in je prepričana, da bodo ti ukrepi dovedli do dobrega uspeha, to je do popravka dinarja v tujini. Vse te težkoče so le prehodnega značaja; naš dinar ni v nikakoli nevarnosti.

Vprašanje vnovčenja letošnjega vina

Nade v uspešen izvoz — Vzroki skoka cen na domačem trgu

Nedavni skok vinskih cen na domačem trgu se splošno tolmačil kot posledica zmage Roosevelta pri ameriških volitvah. Čeprav je bilo delno tudi to vzrok za dvig cen, vendar so glavni vzroki drugi. Ukinjenje alkoholne zabrane (prohibicije) v Ameriki bi moglo vplivati na cene alkoholnih pijač šele tedaj, kadar bi bilo povsem gotovo, da bi se prohibicija odpravila, in kadar bi se izvedelo, kakšne alkoholne pijače bi dovolili. Sedaj kaže, da se je dovolilo točenje piva le s prav nizko alkoholno stopnjo. Za nas bi imela odprava prohibicije v Ameriki šele postranski pomen, ker naše vino ni imelo tam nikoli izvrstnega tržišča in bi bila odprava važna le zato, ker bi lahko tako porasel uvoz naših vin v nekatere druge evropske države, ki bi vrgle po odpravi prohibicije velike količine svojega blaga v Ameriko in bi potrebovala naša lahka vina za domačo potrebo ali za rezanje svojih težkih vin. Zato se nam zdi, da je za naš izvoz in naše vinogradnike mnogo važnejše dejstvo, da je v nekaterih večjih evropskih državah trgategov močno razočarala, zaradi česar se opaža povečano povpraševanje po našem vinu.

Ta okolnost je za nas tem važnejša, ker je vinska kriza pri nas še vedno pereča vprašanje in bi značila možnost osvojenja novih tržišč, odnosno razširjenja starih znatno olajšanje za naše vinogradništvo. Po lanskem izvoznem statistiki smo izvozili skupaj 170.000 ton vina, kar predstavlja vrednost okoli 52 milijonov dinarjev. Za naš iz-

voz pridejo v poštev predvsem Avstrija, Italija, Nemčija, Francija in Češkoslovaška. Preteklo leto je bil naš največji odjemalec Italija, ki je pokupila 60 odstotkov vsega izvoženega vina. Kakor vemo, je Italija sama velika proizvodnica vina in je zelo važno, da ona naša vina uvaža za rezanje svojih. Na ta način pokrivalo mi poposredno potrebo vina na evropskih tržiščih. Letošnja slaba letina na francoskem, češkoslovaškem in v Avstriji, ki je za 40 odstotkov manjša od lanske, ustvarja za naš izvoz zelo povoljen položaj.

Naravno je, da niso uvozne prepovedi in razne denarne omejitve prizanesle našemu izvozu vina. Pa tudi tu se vidi stalno boljšanje. To je nas tem huje zadelo, ker že prejšnji naš izvoz, ki se je razvijal dosti svobodneje, ni mogel prevzeti vseh presežkov letine. Mnogo je krivo tudi to, da naša vina niso tipizirana, ker pri nas kletarjenje še ni na tisti višini, kakor bi moralo biti, in ker ni bila izvedena organizacija izvoza tako, da bi naš vinski pridelok mogel najti tržišča za celoten višek. Danes so zunanja tržišča ograjena s carinskim zidovjem in raznimi drugimi ovirami, s katerimi je naše vino prav tako udarjeno kakor ostala vina (italijanska, francoska, portugalska, grška in druga). Razlika je pa v tem, da vina, ki so tipizirana in ki uživajo že desetletja sloves tako po kakovosti kakor po opremitvi, mnogo lažje prenesejo težkoče, na katere naletijo pri izvozu, kakor naša, ki nimajo za seboj tako sijajne trgovinske zgodovine, poleg tega

pa je tudi naše vino nasproti njim predrago. Kadar se moramo torej boriti na tujih tržiščih s takimi nasprotniki, moramo pač vedno paziti, kaj izvažamo, ker samo s kakovostjo in pa s ceno moremo tekmovali in osvajati.

Danes, ko je položaj zaradi slabe letine v nekih evropskih državah za nas povoljen, bi morali to priliko izrabiti kar najbolje z dobro organizacijo. Glavna zveza vinogradnikov in sadjarjev je mišljenja, da bi mogli naši vinogradniki izkoristiti ta položaj, če bi v zvezi z vlado napravili vse potrebne ukrepe, ki bi šli posebno za tem, da se stvorijo dogovori glede kontingentov z državami, ki uvažajo vino. Poleg tega naj se odobri izvozna premija po vzoru Madžarske in se naj izvozniki oprostijo oddaje deviz. Ti predlogi zveze so upravičeni zlasti glede kontingentov za naše vino, posebno kar se tiče Francije. Le-ta je namreč že znižala carinske postavke za italijanska, grška in španska vina, ne pa za naša, pa bi bilo treba stremeti za tem, da se dobi tudi za naš izvoz od Francije primeren kontingent. Zato bi si morali tudi za naše vino izposlovati v Franciji iste carinske ugodnosti, kakor jih uživajo ostala vina, in dovoljenje rezanja naših vin s francoskimi. Odpraviti bi bilo treba zapreke pri uvozu vina na Češkoslovaško, ki so povsem upravnega značaja (podrobna kontrola uvoženih vin) in izposlovati kontingent na avstrijskem tržišču.

Kar se tiče zahtev vinogradnikov o izvozni premiji, je treba naglasiti, da se daje ta nagrada listim panogam gospodarstva, ki so po krizi najhuje prizadete, pri tem pa je seveda treba gledati na finančne možnosti. Četudi je naša država, kolikor je mogla, vedno ustrezala državljanom in mnogo pomagala pri vseh panogah gospodarstva, ki so potrebovale pomoči, vendar ne bo, kakor kaže, pri vinu potrebna njena pomoč, ker se stanje našega vinogradništva boljša proti stanju v prejšnjih letih in se nadejamo, da bomo mogli pri dobri organizaciji in razumni gospodarski politiki obvladati vse težkoče tudi brez izvozne premije, ki je tako samo začasna pomoč. Nadejamo se tega tembolj, ker se da iz gori navedenih razlogov sklepati na boljše letošnjo oddajo naših vin na tuja tržišča, kjer je že danes živahno povpraševanje po njih.

**Priporočajte in širite
„DOMOVINO“!**

Soteščan:

Skrivnost občinske sirote

(Povest.)

«Ali bo res?» se ji je hudobno muzal. Da bi ga izdala, tega se mu ni bilo treba bati.

«Le čakaj!» Kar planila je v kamro, kjer je hranila v postelji nogavico, natlačeno s srebrnim denarjem. Zgrabila jo bo in vrgla pred moža, tako je sklenila v svoji togoti. Tega pa ni mogla storiti. «Nikar!» je zašumelo srebro, ko je stresla nogavico.

«Ali bi ali ne?» je omahovala.

«Ne», so jo mamili srebrniki. «Dovolj se trudiš. Kdaj si jih že zaslužila!»

Strastno je stisnila nogavico ter jo porinila pod blazino. Nato se je zvalila na posteljo ter si zatisnila ušesa. Tako ne bo slišala, kar se bo zgodilo. Vest ji ne bo mogla ničesar očitati.

Gladež si je zavihal rokave in odšel potihom iz sobe. V veži se je začulo brskanje med orodjem.

«Sekiro išče» ... je trepetala Neža pod odejo.

Zaškripala so vrata stranske sobe. Žena si je z vsilo silo tiščala ušesa. Tujec je komaj slišno hrpal.

Čula je votel udarec. Sledil mu je bolesten krik, ki je pojemal v grgranju in hropenju. Nesrečna žrtev se je borila z neizogibno smrtjo.

Nastopila je grobna tišina. V postrešni sobici se je zbudila Polonica, ki je čula neznan glasove. Mislila je, da se ji je sanjalo. Obšli so jo

čudovito neprijetni občutki. Sama ni vedela, zakaj se je odela čez glavo. Trajalo je dokaj časa, preden je ponovno zaspala.

Gladež je odložil sekiro in prižgal svetilko. Ozrl se je okrog sebe, ali so vsa okna dobro zakrita. Potem se je sklonil nad neznanecem, ki je ležal nepremično pred njim na postelji. Ugotovil je, da več ne diha. Udarec na senci je bil smrtonosen.

Poiskal je vrečo in pokrnil mrliča. Njegove čevlje je zavil v obleko ter jo skril pod posteljo. Nato je strastno zagrabil kovčeg ter ga nesel iz sobe.

«Neža, kar sem si namenil, to sem dovršil.» S temi besedami je postavil na mizo kovčeg in gledal, kje bi našel pripravno orodje, da bi ga odprl.

«Ali je mrtev?» Neži se je tresla beseda. «S čim si ga udaril?»

«S sekiro. Samo enkrat sem zamahnil» ...

«Zverina! Kakor žival ubijaš človeka!» Ženi se je zbudilo sočutje do umorjenca in stud nad dejstvom. Vmes je vzdihovala in jokala.

Zlobnik se ji je rogal: «Kdor ubija, mora udariti, ako hoče zadeti. Ne gre drugače. Kvečjemu lahko premisli, kam bo udaril, da je prej končano» ...

«Ali nimaš srca?» se je zgrozila. «Gorje ti, kadar napočiš dan plačila!»

«Neža, je že tukaj» ... To je izrekel in odtrgal ključavnico. Kovčeg se je odprl. V njem je bilo nekaj perila, med katerim je našel rejeno

denarnico. Na dnu je ležala hranilna knjižica, skrbno zavita.

Žena se mu je radovedno približala. Trenotno je pozabila na vse, kar se je zgodilo. Denar jo je omamilo.

Preštela sta bankovce ter jih zložila na kupček. Vmes so bili tudi dolarji. Skopuhu je bilo jasno, da je ubil Američana. Obšle so ga temne slutnje. Rad bi bil nekaj omenil, pa ni mogel izpregovoriti.

Ko je odprl hranilno knjižico, mu je odrevenela roka. Pred očmi se mu je stemnilo. «Martin Gladež», tako se je glasilo ime, zapisano na prvi strani. Obrvi so se mu strahovito naježile.

Žena je vztrepetala: «Miha, kaj si storil?» «Brata sem ubil», je priznal ter se obupno zvijal. «Svojega rodnega brata» ...

Srdito je treščil ob tla hranilno knjižico ter se zgrabil za glavo. Pulil si je lase: «Oh, edinega brata sem umoril» ...

Neža se je sesedla na klop in ihtela. Glasno se ni upala kričati. Bala se je, da bi kdo ne slišal.

Tudi mož je spoznal nevarnost. Obrnil se je tako, da je kazal hrbet proti oknu. Glava mu je ležala med kolena. Za mu je bilo, ker se je pre-naglil.

«Nesrečnik, kaj si storil!» mu je začela žena ponovno očitati. «Vse življenje ga boš videl pred seboj» ...

«Nikar me ne spominjaj!» Predramil se je kakor iz strašnih sanj in bulil zmedeno okrog sebe.

Politični pregled

Narodni poslanec dr. Vidović je predložil te dni narodni skupščini

predlog zakona o podaljšanju dosedanjega zakona o zaščiti kmetov

z izvestnimi izpremembami. Ta zakon naj bi veljal tako dolgo, dokler narodna skupščina in senat ne sprejmeta novega zakona o zaščiti kmetov. Predlog o podaljšanju dosedanje zaščite ukinja dosedanje izjemno stališče zadržnih hranilnic in posojilnic, regulativnih, samoupravnih in državnih denarnih zavodov z izjemo Narodne banke.

Iz Beograda poročajo, da se bo tam od 16. do 18. t. m. vršilo

posvetovanje Male antante

o vseh mednarodnih vprašanjih, ki se tičejo koristi Jugoslavije, Češkoslovaške in Rumunije, ki sestavljajo Malo antanto.

Zedinjene države ne marajo popustiti in so na tretjo angleško noto za odgovore plačila decembrskega obroka vojnega posojila odgovorile, da

se morajo točno izpolnjevati pogodbe o vojnih dolgovih.

Ameriški odgovor je tako odločen, da evropske države nimajo več mnogo upanja na prizanesljivost Zedinjenih držav. Kaže pa, da nekatere države kljub ameriški odločni zahtevi ne bodo mogle izvršiti svojih obveznosti. Po neki vesti iz New Yorka pa se vendar nekateri ameriški voditelji boje, da bodo decembrski obroki povzročili v Evropi nove gospodarske težave, ki jih mora nasledel občutiti tudi Amerika.

Zastopniki petih velesil (Francije, Angije, Zedinjenih držav, Italije in Nemčije) so te dni

z Zenevi podpisali sporazum o enakosti vojaških pravic in varnosti,

na podlagi katerega se bo Nemčija udeleževala nadaljnjih razorožitvenih posvetovanj. Nemčiji se prizna vojaška enakost. Zato je Nemčija naposled pristala na besedilo začasne razorožitvenega dogovora.

V Franciji je nastala

vladna kriza zaradi vojnih dolgov.

«Njegova kri vpije proti nebu... Nikdar več ne bova srečna in mirna»...

«Nikdar več»... je obupno ponovila.

«Greh, ki si ga storil, ti ne bo odpuščen ne na tem ne na onem svetu»...

Skopuh se je ustrašil. Začel se je izgovarjati: «Kdo pa je kriv, da se je to zgodilo? Nisem vedel, da sem ubijal brata. Zakaj se ni pokazal?»

«A jaz sem te prosila»...

«Ne, tega nisem hotel storiti.» Jezno je zamahnil z roko, da bi odgnal nadležne očitke. «Brat je grešil, ker se ni dal spoznati»...

«In sedaj?» Gospodinja je načela važno vprašanje. «Ali se boš javil, kaj si storil? Boš priznal dejanje?»

«Neumnost!» se je blazno zarežal. «Da mi zavijejo vrat na vešalih»...

«Miha, boš mogel nositi tako strašno krivdo na svoji vesti? Pojdi in povej oblastvu, kaj se je zgodilo. Vest ne bo utihnila poprej, dokler ne odložiš bremen»...

«Neža, ali si ob pamet?» mrljavec je stopil pred njo in polčil prst na usta. Z levico je nameril ženi, da bi jo udaril.

Žena se mu je plaho umakala. Mislija je, da se mu je zmešalo.

Divjak se je nenadno pomiril. Beseda se mu je izpremenila v pohlevno prošnjo: «Neža, vsaj ti mi prizanesi! Ne zapusti me v najnevarnejšem trenutku!»

Ako je umivanje krožnikov naporno... čistilka Vim pomaga!

Koliko truda Vas je včasih stalo ohraniti kuhinjsko posodo bleščeče čisto in sijajno, a sedaj napravi to z lahkoto VIM. VIM odstrani hitro maščobo in vse ostanke jedil iz krožnikov in skled. VIM vsebuje nilo — zato deluje tako hitro in ne pušča nikoli prask. VIM je postal sloveč radi tega, ker čisti hitro in pazljivo.

VIM

ČISTILKA VIM ČISTI VSE!

Herriotova vlada je namreč po dolgi razpravi o vojnih dolgovih v zbornici ostala v manjšini, ko se je glasovalo o plačilu decembrskega obroka vojnih dolgov. Zbornica je proti Herriotu za to, da se plačilo odgodi.

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

Zasmilil se ji je; vendar se ni mogla premagati, da bi mu ne oponesla: «Šele sedaj spoznaš, ko ti ne more nihče pomagati...»

V strahu, da bi ga ne izdala, jo je začel plašiti: «Neža, ako me ovadiš, bodo prijeli tudi tebe... Roka pravice je trda in neizprosna... Jaz bom potrdil, da si vedela, kaj sem nameraval...»

Te besede so jo oplašile. Skoro brez oklevanja ga je vprašala: «Povej mi, kaj zahtevaš od mene.»

«Molči!» ji je zabičal in nadaljeval prepričevalno: «Vse to je napravilo naključje... Nalašč nisem tega storil... Toda zdaj ne pomaga več kesanje... Poglavitno je, da izbriševa sledove...»

«Kako?» se je začudila. «Mrljčica ne moreš več obuditi...»

«Treba ga je spraviti spoti», ji je važno namignil. «Nevarno je odlašati... Lahko bi kdo izvohal...»

«Kam naj ga spraviva?» je skrbno poizvedovala.

«V kleti bom izkopal jamo... Tja ga bova položila...»

Zunaj se je pričelo daniti. Žena je previdno pogledala skozi okno in opozorila: «Miha, hitro, da te kdo ne opazi!»

Gladež je bil zadovoljen, ker je pridobil zeno. Pozval jo je, naj gre z njim iz sobe.

«Zakaj?» se mu je nevedno uprla.

«Mrljčica bova spravila v vrečo ter ga pokopala...»

Neža je plaho odskočila. «Ne grem! Za nobeno plačilo!»

«Pojdi! Sam ne morem tega izvršiti...»

«Škoda vsake besede. Strah me je celo navadnega mrljčica, kaj šele umorjenca!»

Ni se je upal siliti, da je znova ne razburi. Zato jo je poprosil: «Shrani vsaj tale kovčeg, da ga kdo ne opazi. Ako bi kdo vprašal po meni, reci, da sem odšel po opravkih. Pobrignal se bom, da bom hitro izvršil...»

Molče je pobrala kovčeg ter ga nesla v kamro, kamor se je skrbno zaklenila. Nenavadna utrujenost jo je s silo potegnila na posteljo, kjer je izmučena obležala.

Ubijalec se je lotil neprijetnega dela. Najprej je napravil luč ter jo postavil v kot za omaro. Nato je stopil pred posteljo in motril obličje mrtvega brata.

«Martin, ali si res ti?» se je razžalostil. «Čim bolj te gledam, tem bolj si mu podoben... Kaj te je motilo, da si prišel kot tujec v domačo hišo?»

Zdrknil je na kolena ter ga stresel za roko, ki je visela s postelje. Roka je bila že trda in mrzla. Zavedel se je strašnega dejanja. Ubiti je hotel tujca zavoljo denarja, pa je umoril — brata. In zdaj ga mora pokopati.

Nabral je vrečo v gube ter jo nataknil umorjencu na glavo. Ves se je znojil, preden je spravil truplo vanjo. Nato je zvezal vrečo ter jo poskusil zadeti. To mu pa ni uspelo. Vreče ni mogel spraviti na ramo.

V glavo mu je šinila druga misel. Zvabil je vrečo na tla in popravil posteljo. Zdaj je bilo treba

GOSPODARSTVO

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na Miklavžev letni sejmi v Zagrebu je bil letos dogon živine zelo velik. Trgovanje je bilo živahno in je bilo mnogo živine prodane za Italijo in Avstrijo. Cene so se v splošnem dvignile, zlasti svinjam in teletom. Tako so debele svinje prodajali po 8-50 do 10 Din za kilogram žive teže (lani 6 do 8 Din), teleta pa po 6-25 do 6-50 Din (lani po 3 do 5-75 Din). Junci so v ceni narasli za 1 Din pri kilogramu. Na zadnjem ptujskem sejmu so bile cene za kilogram žive teže: kravam 1-25 do 3-50, telicam 2 do 4-50, volom 2 do 4-50 in bikom 2 do 3 Din. Konje so prodajali po 200 do 2750 Din za glavo. Na svinjskem sejmu v Ptujju je bila cena prascem 60 do 175 Din za rilec, svinjam, debelim 6 do 7 Din, polmastnim pa 7 do 8-50 Din za kilogram žive teže.

Sejmi

- 19. decembra: Teharje, Dolnja Lendava, Kostanjevica.
- 20. decembra: Črnomelj, Ptuj.
- 21. decembra: Krašnja, Laško.
- 24. decembra: Brežice.

Cene tuiemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili v va l u t a h :

- 1 ameriški dolar za 58 Din;
  - v d e v i z a h :
  - 100 nemških mark za 1368-75 do 1379-55 Din;
  - 100 italijanskih lir za 294-35 do 296-75 Din;
  - 1 ameriški dolar za 57-41 do 57-69;
  - 100 francoskih frankov za 224-96 do 226-08 Din;
  - 100 češkoslovaških kron za 170-67 do 171-53 Din;
  - 1 holandski goldinar za 24 do 24-18 Din.
- Vojna škoda se je prodajala po 233 do 235 dinarjev, investicijsko posojilo pa po okrog 45 dinarje

Kratke vesti

— **Posvetovalni upniški odbori pri denarnih zavodih pod zaščito § 5.** V «Službenih Novinah»

z dne 6. t. m. je objavljena uredba s katero se izpreminjajo uredbe, ki so bile za posamezne banke izdane na podlagi § 5. zakona o zaščiti kmeta. Ministrski svet je na seji 22. novembra sklenil, da se pri bankah, ki so se poslužile zaščite tega § 5., uvedejo posvetovalni odbori iz upniških vrst. S pravkar objavljeno uredbo ministra za trgovino in industrijo se uredbam 31 zavodov, ki so pod zaščito § 5. zakona o zaščiti kmeta, doda v 6. členu naslednji odstavek: «Minister za trgovino in industrijo imenuje iz upniških vrst zavoda posvetovalni odbor najmanj štiri članov z upoštevanjem, da bodo zastopani tako veliki kakor mali upniki. Ta posvetovalni odbor pomaga komisarju pri vršenju njegove dolžnosti. Komisar je dolžan sklicati odbor najmanj enkrat na teden in zahtevati od njega mnenje o vseh važnih vprašanjih, glede katerih mora odločiti. O vseh odlokih, glede katerih ni komisar zahteval mnenja odbora, je komisar dolžan obvestiti odbor. Posvetovalni odbor lahko predlaga predstavnike neposredno ministru za trgovino in industrijo.

— **Končna cenitev letošnje žitne letine.** Kmetijsko ministrstvo je pravkar izdelalo končno cenitev našega letošnjega pridelka žita, ki kaže, da je bil pridelek pšenice še za tri milijone stotov manjši kakor pa so ga prvotno ocenili. Po novi cenitvi smo imeli letos s pšenico posejanih 2.125.097 hektarjev, dočim je bilo požeto od skupne posejane površine le 1.950.525 hektarjev ali 91-8 odstotka. Na tej požeti površini smo pridelali 14-55 milijona metrskih stotov pšenice nasproti 17-64 milijona stotov po prvotni cenitvi. V primeri z letom 1931., ko je znašal pridelek 26-89 milijona stotov, smo letos pridelali 12-34 milijona stotov ali 45-9 % manj; v primeri s povprečjem zadnjih pet let pa smo letos manj pridelali 9-07 milijona stotov ali 38-4 %. Povprečni pridelek na hektar je letos znašal jedva 7-46 metrskega stota, medtem ko smo lani pridelali na hektar 12-3 metrskega stota. Ob priliki prve letošnje cenitve je bilo ugotovljeno, da bo prihodnji pridelek zadostoval za kritje domače potrebe; glede na presežek 8000 vagonov lanske neprodane pšenice, s katerim smo prišli v novo letino, pa smo računali s izvozom v okviru gornje količine. Z novo znatno nižjo cenitvijo pa je ta račun docela prevržen. Z novo cenitvijo je sedaj pridelek zmanjšan za 31.000 vagonov, tako da dobimo glede na preračunan višek po prvi cenitvi (8000 vagonov) računski primanjkljaj od 23.000

vagonov, kolikor letina ne bi zadoskovala za kritje domače potrebe. Seveda se bo dejansko zadeva obrnila nekoliko drugače. Izkušnje nas učijo, da je uporaba pšenice v naši državi hudo odvisna od razmerja med cenama pšenice in koruze. Kadar je pšenica v primeri s koruzo poceni, tedaj se zlasti v južnih pasivnih krajih dvigne uporaba pšenične moke na škodo koruzne. Kadar pa je pšenica dražja, nazaduje uporaba pšenične moke in se dvigne uporaba koruzne moke. Letos je naključje naneslo, da imamo poleg slabe pšenične letine tako obilen pridelek koruze kakor še nikoli. Koruze smo letos pridelali 45-2 milijona stotov nasproti 32-0 milijona stotov v lanskem letu. Cena koruzi je sedaj izredno nizka, dočim se cena pšenici stalno dviga. Ze ta razlika mora v znatni meri vplivati na zmanjšanje uporabe pšenice in zvišanje uporabe koruze.

— **Denar naših izseljencev.** O priliki izseljenskega tedna se je vršilo te dni v Splitu zborovanje Udruženja izseljencev, na katerem je g. Luips-Vučič podal zanimivo poročilo o pomenu izseljenskega denarja za naše narodno gospodarstvo. Med drugim je ugotovil, da so naši izseljenci od početka leta 1919. poslali v domovino ali pa pri povratku prinesli s seboj okrog 15 milijard dinarjev. Do nastopa svetovne gospodarske krize je vsako leto prišlo v našo državo nad 1 milijardo dinarjev izseljenskega denarja. Leta 1930., ko je v Ameriki nastopila že kriza, je na ta način prišlo v našo državo 740 milijonov dinarjev, lani okrog 570 milijonov, letos pa bo ta vsota znašala le okrog 400 do 500 milijonov dinarjev.

— **Posvetovanje mlinarjev v Mariboru.** V nedeljo 4. t. m. so se zbrali v Mariboru zastopniki mlinarskih društev iz bivše mariborske oblasti na posvetovanje o današnjem položaju v mlinarski stroki. Izbrano poročilo je podal zbornični svetnik in član banskega sveta g. Zadravec iz Središča, ki je kot dober poznavalec našega gospodarskega življenja raztolmačil zakonite predpise zadnjih let, kolikor posegajo v mlinsko obrt, posebno davčne predpise, in dokazal nevezdržnost sedanjega položaja. Obrtno-zadružni nadzornik g. Založnik je predložil statistični pregled mlinskih obratov in njihovih strokovnih društev. Na bivšem Spodnjem Stajerskem s Prekmurjem in Mežiško dolino je okrog 1200 mlinskih obratov, od katerih je okrog 700 skupno z žagarji organiziranih v 13 društvih, ostali pa so v 12 skupnih obrtnih združenjih. Po živahni razpravi so zboro-

spraviti mrliča v klet po nerodnih stopnicah. Zategnil ga je v kot k vlažnemu zidu. Ko se je odahnul in osušil znojno čelo, je pričel kopati jamo.

Nad izhodnimi gorami je ugasnila danica. Skozi okno podstrešne sobice se je nasmehnila mlada zarja. Polonica se je prebudila. Zaspano si je mela oči; glava ji je bila trudna po nemirni noči. Kaj jo je neki utrudilo? Nekaj se ji je sanjalo, kar je sproti pozabila. Ali ni čula tudi neke glasove? Kaj je bilo, si v hipu ni mogla pojasniti. Morda so ji nagajali ponočnjaki.

Vstala je ter se oblekla. Veža je bila še zaklenjena. Soba, kjer je prenočil tujec, je bila odprta na stežaj. Postelja je bila prazna.

Pogrešila je tudi mater, ki je vstajala jako zgodaj, danes pa se je grel še maček na ognjišču. Polonica je hitela pred kamro in potrkala na vrata.

Starka se je takoj oglasila. Govorila je nekam plaho in zmedno: «Polonica, tako nekam čudno slabo mi je, zato bom nekoliko poležala. Pa ti opravi moje delo.»

Potem je nadaljevala: «Tujec je odpotoval na vse zgodaj... Ključa od kleti nimam; morala sem ga nekam založiti... Miha je odšel po opravkih...»

Polonica si je mislila: «Kam se mu je neki tako mudilo?» Gladež ni rad zgodaj vstajal. Vsako jutro je hodil okrog doma. In zakaj ji mati vse tu prigovaruje? Pa s tako nenavadno plaho

besedo. Skoro je slutila, da se je moralo nekaj zgoditi.

Napolnila je kotel za prašiče in zakurila. Pristavila je k ognju lonec vode, da bi skuhala zajtrk. To delo je vsako jutro opravila mati, dekletu ji je samo pomagalo.

Preden se je segrela voda, je hotela pospraviti sobo, kjer je ležal tujec. Odprla je okna in začela pometati. Globoko pod posteljo je našla tujčevo obleko. V nji je bil zavit klobuk in njegov čevlji. Tujec se je pred odhodom preobul in preoblekel. Zakaj je odložil čevlje, ki so bili še skoro novi; tudi obleka je bila dobro ohranjena. Ali mu je bilo na tem, da bo nastopil nekje drugače oblečen? Zdelo se ji je nekoliko čudno. vendar si tega ni znala drugače pojasniti.

Ko je opravila v sobi, je bilo treba pomesti tudi po veži. Polonica ni mogla gledati smeti; vsaka reč je morala stati na svojem mestu.

Prav ob vходу v klet je nenadno obstala. Zdelo se ji je, da čuje pod sobo votlo ropotanje. Razločila je udarec za udarcem, kakor bi nekdo udrihal s krampom po trdi zemlji. Čutila je celo, da se ji majejo tla pod nogami.

Kopanje se je ponavljalo v gostih presledkih. Kadar se je zamolklo bobnenje spremenilo v škrtanje, tedaj je moralo orodje zadeti ob kamen.

Dekle se je streslo ob vsakem udarcu. Živo si je domišljalo, da se je nekdo ponoči splazil v klet, kjer bo prekopal zid in zlezal v sobo. Spomnila se je neznanca ter ga osumila, da jih hoče okraštiti. Gladeževo bogastvo je slovelo daleč naokoli.

Mladenka ni imela denarja, ropar bi ji ne bil mogel ničesar odnesti. Bala pa se je za premoženje svojega gospodarja. Nekaj ji je reklo, naj pokliče sosedo. Toda poprej se je morala prepričati, da ne bo nepotrebne razburjenja med vaščani.

Pritisnila je na kljuko, toda klet je bila zaklenjena, kakor ji je gospodinja že povedala. Zunaj se ni upala pogledati skozi okno, ker bi bil vlomilec lahko zapazil senco. Spomnila se je okence v hlevu. Tamkaj je temno; natanko bo videla v klet, a neznanec je ne bo tako hitro zagledal. Vedela je, da je iz temnega prostora lahko opazovati.

Načrt se je obnesel tako, kot si ga je zasnovala. Tiho je prilezla v hlev in zaprla vrata. Starinsko poslopje je bilo zgrajeno tako, da k živini ni prihajalo mnogo svetlobe. Kdo ve, kakšen pomen je imelo okence v zidu med kletjo in hlevom? K sreči je bilo odkrito, dočim je bilo skoro vedno zaprto z desko zaradi neprijetnega vonja, ki se je širil iz umazanega hleva.

Stopila je na kamen, katerega si je podložila pod noge, in pogledala v odprtino. Udarci, katere je čula v veži, so bil tukaj močnejši in hitrejši. Prihajali so iz zadnjega dela kleti, ki je bil pod kuhinjo in kamro. Prostor je obsevala motna svetloba skozi okno, ki je pod stropom gledalo na dvorišče.

Polonica je zapazila možaka, ki je kopal jamo. Zdal pa zdaj se je naslonil na lopato ter si obrisal čelo. Spoznala je svojega gospodarja, ki je stal že do pasu v izkopani jami. Obšla jo je silna radovednost. (Dalje prihodnjč.)

valci soglasno osvojili nastopne zahteve: 1.) DAVEK NA POSLOVNI PROMET naj se v mlinarskem obratu ukine ali vsaj zniža na polovico. 2.) DAVČNA OSNOVA za poslovno-prometni davek se mora računati za vso državo enotno po cenah novosadske blagovne borze, ker pri sedanjem načinu računanja po prodajni ceni morajo mlinci v pasivnih pokrajinah, kjer je cena zaradi dobavnih stroškov višja, plačevati večji davek kakor mlinci v žitnorodnih krajih. 3.) DOLŽNOSTI kmečkih in trgovinskih mlinov naj se izenačijo in naj bodo mlinci, ki meljejo za nekmete, enako obremenjeni. Olajšave pri kmečkem mletju na merico naj ostanejo veljavne za obe vrsti mlinov, tako da se od nezmlitega zaslужka plača 1 odstotek, od mlevskih izdelkov pa običajni znižani prometni davek. 4.) Priračunavanje poslovno-prometnega davka na računih bodi obvezno, ker se bi na ta način pri olajšanem nadzorovanju povečali dohodki. 5.) Nepotrebna in za ugled mlinarske stroke škodljiva nadzorovanja pri pekinih in trgovskih naj se odpravijo. 6.) Tarifo za prevoz pšenice in koruze je treba izdatno izboljšati na korist pasivnih krajev. 7.) Izvede naj se strogo strokovna organizacija mlinarskih obratov brez drugih strok in naj se za te organizacije ustanovi v Mariboru strokovna zveza, ki bi se bavila z vsemi važnejšimi vprašanji občega značaja. Vsako strokovno združenje bi moralo šteti najmanj 50 članov. — Zadržni nadzornik g. Založnik je kot sklicatelj posvetovanja z veseljem ugotovil lep napredek, ki ga je mlinarstvo pokazalo s svojo stvarno razpravo in pomembnimi sklepi in se je s toplimi besedami priznanja zahvalil glavnemu poročevalcu g. Zadržcu za njegovo poučno in strokovnijaško poročilo.

— **XV. dražba kož divjačine** bo 25. januarja v prostorih velesejma v Ljubljani. Blago se sprejema v komisijo že sedaj. S pošiljateljico kož naj nikdo ne odlašajo do zadnjega, da bo «Divja koža» čimprej vedela, s kako količino in kakšnim blagom bo za dražbo založena. Komur poslovni red «Divje kože» ni znan, naj ga takoj zahteva. «Divja koža» je osrednja tovska prodajna organizacija, ki dela edinole v blagor našega lovstva. Lovci, poslužite se za vnovčenje svojega pridelka edinole te svoje prodajne organizacije.

DOPISI

GORENJA VAS V POLJANSKI DOLINI.

Knjige Vodnikov družbe smo pravkar prejeli. Ne moremo jih prehaliti. Posebno pratika s pestro vsebino nam je všeč. Pri tem moramo reči, da je Vodnikova pratika edina, ki ne tlači oglasov med berivo, kakor je navada pri drugih praktikah. — Miklavž zaradi krize, ki jo občuti tudi on, ni bil tako nadležen kakor druga leta. Spomnil pa se je kljub temu svojih malih. — «Domovina» in drugi napredni listi imajo pri nas zdaj mir. Dobi se pa še tu in tam kako ženšče, ki mu je «Domovina» trn v peti. Pripovedujejo, da je v sosednji vaši neka taka ženica, ki si zelo brusi jezik. Povemo ji, če nas hoče razumeti, da je «Domovina» dober list. Samo naj nekaj številčk pazljivo prebere in če je to ne bo privedlo do spoznanja, ji ni mogoče pomagati.

KLADJE. Letošnji predadventni čas je bil kljub krizi še precej živahen. Imeli smo več porok v naši okolici. — Pred dnevi je potrkala smrt na okno Štremfeljeve rodbine in vzela gospodinjico, ki jo bodo hudo pogrešali. Pokojnica zapuščala moža in več otrok. Naj v miru počiva! — Nastopili so dolgi večeri in si krajšamo čas z dobrim štivom. Naročite se na «Domovino» vsi, ki je še nimate, ker «Domovina» je gotovo med najboljšimi tedniki v državi.

SOVODNJE V POLJANSKI DOLINI. Pretekli mesec je predaval v Sokolskem domu priljubljeni zdravnik g. dr. Gregorič o prvi pomoči v nezgodah, a učitelj g. Štefe o balkanski vojni in kumanovski bitki. Na praznik uedinjenja se je prav tam vršila šolska in sokolska proslava z

govorom o bratstvu med Jugoslovenci, s petjem, deklamacijami in igrice «Vesno». V ponedeljek 5. t. m. pa je obiskal Sokolski dom sv. Miklavž in obdaroval navzočne, zlasti sokolsko dečo. — Ob koncu preteklega meseca je bil na meji na begu ustreljen neznan tihotapec iz krajev onstran meje. Po komisijskem ogledu je bil pokopan na Novi Oselici. Vsem onim, ki se še vedno izpostavljajo smrtni nevarnosti, ko tihotapijo, naj bo to v opomin, da je življenjen več vredno kakor na tak način prisluženih nekaj dinarjev. — V Ljubljano je premeščen podpreglednik finančne kontrole g. Simčič Slavko. Vnetega sokolskega delavca bomo vsi pogrešali. — Majhen električni obrat sta si omislila gostilničar Fran Freljih in čevljar Vencelj Freljih. Zeleti bi bilo, da bi se napeljala električna luč tudi k Sokolskemu domu, kjer bi v zimskih večerih razsvetljevala cesto.

DOMAČE NOVOSTI

* **Božična številka bo izšla povečana**, na kar opozarjamo naše prijatelje in prijateljice, zlasti one, ki še dolgujejo naročnino. Zamudniki naj zdaj hitro poravnajo svoje obveznosti, da jim ne bo ustavljena prav božična številka z obilnim lepim štivom. Z božično številko prične izhajati v «Domovini» tudi nov lep roman.

* **Kraljeva krstna slava**, 13. t. m. je Nj. Veličanstvo kralj v krogu kraljevske rodbine proslavil svojo krstno slavo. Ob 11. dopoldne se je izvršil obred rezanja slavskega kolača v prisotnosti Nj. Vel. kralja in kraljice, Nj. Vis. prestolonaslednika Petra, kraljevičev Tomislava in Andreja, kneza Pavla in kneginje Olge, kneza Aleksandra in kneza Nikole (otrok kneza Pavla), princeze Elizabete Grške in dvornih odličnikov. Cerkevne obrede je opravil dvorni protojerej Mihajlo Popović. Lomljenje kolača so izvršili Nj. Veličanstvo kralj, Nj. Vis. prestolonaslednik Peter, dvorni prota in redov kraljeve garde Obran Pantelič.

* **Odlikovanje ministra dr. Kramerja.** Nizozemska kraljica Viljemina je odlikovala ministra g. dr. Alberta Kramerja z najvišjim nizozemskim odlikovanjem, velikim križem reda Oranje-Nassau z lento.

* **Velikopotezna akcija vlade za podporo brezposelnih in siromašnih slojev.** Ministrski svet je načelno sklenil, da se dá 50 milijonov dinarjev za pomoč prebivalstvu, ki trpi pomanjkanje zaradi nezaposlenosti in slabega zaslужka. Po predlogu ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. Ivana Puclja, na kar je že pristal tudi finančni minister, je od te vsote določenih 35 milijonov za javna dela, 10 milijonov za podpiranje brezposelnih delavcev in 5 milijonov za podpiranje siromakov. Poleg tega je minister za promet dal na razpolago 10.000 železniških prevoznic s 50odstotnim popustom za prevoz hrane v potrebne kraje. Te prevoznice bodo po banovinskih upravnih in sreskih načelstvih dane na razpolago prehranjevalnim odborom v posameznih krajih.

* **Ob 70letnici obstoja sokolstva v Jugoslaviji** priredi mešani zbor Glasbene Matice v Ljubljani svečan koncert 21. januarja v veliki dvorani «Uniona». Pevski zbor Glasbene Matice je naslednik pevskega zbora bivše Narodne čitalnice v Ljubljani, ki so ga pred 60 leti osnovali člani Ljubljanskega Sokola. V mesecu maju priredi Ljubljanski Sokol izlet v Tacen, kjer se je vršil l. 1869. velik narodni tabor, na katerem so tedaj Sokoli in velika množica ostalega naroda manifestirali za svobodo. Izleta se udeležijo tudi druga bližnja bratska društva. Po manifestaciji bo javna telovadba v Št. Vidu nad Ljubljano. V juniju bo potem še več prireditev.

* **Razširjenje vozni olajšav za brezposelne delavstvo.** Minister za socialno politiko in narodno zdravje je v soglasju s prometnim ministrom izdal nekatere izpremembe in dopolnitve k pravilniku o vozni olajšavi za brezposelne

delavce. Delavci v smislu tega pravilnika so vsi brez razlike spola, ki stavlja svojo telesno ali duševno delovno silo v službo tretjih oseb proti nagradi ali za lastno izobrazbo. Potna listina velja 14 dni in se računa dan izročitve kot prvi dan. Delavec lahko potuje po svoji volji, vendar mora potovanje dokončati v roku, do katerega potna listina velja. Potna listina ne velja za povratek. Pravilnik stopi v veljavo z dnem razglasitve v «Službenih Novinah». Na ta dan prenehajo veljati pravilnik iz leta 1928, kolikor je v nasprotju z navedenimi izpremembami. Hratu s temi izpremembami in dopolnitvami je minister za socialno politiko in narodno zdravje izdal izpremembe in dopolnitve navodil o vozni olajšavi za brezposelne delavce. Vozne olajšave po uveljavljenju novega pravilnika ne bodo več omejene kakor do zdaj na delavstvo industrije, trgovine, rudnikov in njim podobnih podjetij, marveč bodo veljale za vse delavce in nameščence. Med te pa se ne štejejo dijaki in gojenci vseh vrst obrtnih šol.

* **Banovinska pomožna akcija uspeva.** Kakor vse kaže, bo banovinska pomožna akcija, ki je bila zasnovana letos v obliki nekakega prostovoljnega davka s tem, da plačujejo delavci za svoje nezaposlene tovariše po 50 par, delodajalci pa po 1 Din, imela lepe uspehe. Strokovna komisija doslej ni dobila še nobenega nepovoljnega odgovora, nasprotno se med delavci kaže vsepščno dobra volja, da bodo po svojih močeh prispevali celo več, kakor je določeno za nezaposlene tovariše. Tako bo morebiti mogoče na podlagi vzajemnosti vsaj kolikor toliko ublažiti bedo posameznikov in pa celih družin.

* **Borba za novo kolektivno pogodbo na Jesenicah.** Kakor znano, je delavstvo Kranjske industrijske družbe na Jesenicah pred dobrim mesecem odpovedalo kolektivno pogodbo, sklenjeno pomladi med podjetjem in predstavniki delavstva. Podjetje te odpovedi kolektivne pogodbe ni vzelo na znanje, marveč je zahtevalo, da se skliče v smislu pogodbe razsodišče, ki naj sklepa o tem, ali so za odpoved pogodbe podani dovolj tehtni razlogi. Razsodišče se je res sestalo. Sestavljajo ga za Delavsko zbornico g. Ivan Kopač, za Zbornico za trgovino obrt in industrijo g. Franjo Zagar iz Ljubljane, kot predsednik g. dr. Ivan Vidmar, sreski načelnik v Radovljici. Razsodišče se je doslej sestalo že trikrat: 7. t. m. v Ljubljani, 8. t. m. na mestnem županstvu na Jesenicah in 9. t. m. zopet na Jesenicah. Pri zadnji seji so bili prisotni tudi trije zastopniki delavstva, med njimi glavni zaupnik delavstva Kranjske industrijske družbe g. Fran Mohorič. S sedanjo kolektivno pogodbo je delavstvo izgubilo večino praznikov, odpravljene so bile skoro vse nadure in znižane plače, delno prav znatno. Delavstvo je izgubilo tudi kurjavo, ki jo je dobivalo poprej po zelo nizki ceni, ter se mu odteguje poleg tega še 4 do 6 odstotkov mesečne plače, draginja življenjskih potrebščin pa je v zadnjih mesecih narasla. Delavstvo zato nestrpno čaka na sklepe razsodišča, kar je umljivo, saj je od njih odvisno, ali bo možno sestaviti novo kolektivno pogodbo, ki bi ustrezala delu in današnjim življenjskim potrebam delavstva.

* **Lepo zborovanje bojnikov.** V restavraciji pri Mikliču v Ljubljani je podala račune svojega delovanja o preteklem letu Zveza bojnikov. Na obnem zboru je bilo zastopanih 12 skupin, in sicer iz Litije, Trbovelj, Hrušice, Svišna pri Radečah, Železnikov, Tržiča, Dobove, Zagorja, Trnovega in Št. Petra v Ljubljani, od Device Marije v Polju in iz Most. Zborovanje je vodil namesto obolelega predsednika generala g. Maistra podpredsednik g. Ivo Matičič, ki je najprej prečital brzojavno pozdravno pismo generala Maistra in nato pozdravil zbrane bojavnike. Na podpredsednikov predlog je bil poslana Nj. Vel. kralju vdanostna, generalu Maistru pa pozdravna brzojavka. Banu g. dr. Marušiču se je odposlala pismena zahvala za njegovo uslužnost nasproti organizaciji. Organizacija je naslovila tudi na narodno skupščino, senat in ministra za socialno

politiko in narodno zdravje g. Ivana Puclja posebno spomenico, ki v njej prosí, da se izboljša bedno stanje vojnih sirot. Iz tajniškega poročila g. Rozine posnemamo, da je bilo lani ustanovljenih več novih skupin, in sicer v Trziču, Železnikih, pri Devici Mariji v Polju, v ljubljanskem Trnovem in drugod, pripravljajo se pa še nove podružnice, tako v Škofji Loki, na Vrhniki in v Smartnem ob Savi. Kakor druga leta je tudi letos organizacija priredila tabor na Brezjah, ki je prav lepo uspel, saj se ga je udeležilo nad 3000 članov. Ustanovljen je bil Colaričev sklad, katerega prispevki so namenjeni najpotrebnejšim članom in sirotam. Blagajniško poročilo je podal g. Wagner, ki je tudi poročal o «Bojevniku», organizacijskem glasilu, ki ima zdaj 1427 naročnikov. Sledile so volitve in je bil ponovno soglasno izvoljen za predsednika general g. Maister, za podpredsednika gg. Matičič in Marinko, v odbor gg. Rozina, Wagner, Kozina, Sturm, Vrtin in Pirč, za računsko preglednika pa gospoda kurat Bonač in železniški uradnik Mašič.

«Kako postanem dober godec.»

To knjižico pošlje brezplačno tvornica glasbil Meinel & Herold v Mariboru 104/B vsakemu prijatelju glasbe, začetniku ali pa že uvežbanemu. Zahtevatje jo takoj z običajno dopisnico! 368

* **Zborovanje dolenskih županov.** Županska zveza v Ljubljani je za 12. t. m. v Novo mesto sklicala sestanek županov vseh občin v novomeškem srezu. Sestanka so se udeležili zastopniki 23 dolenskih občin. Posvetovali so se o novih občinskih proračunih ter obenem ustanovili pododbor Županske zveze za novomeški srez. Zborovanje je otvoril novomeški župan dr. Josip Režek. Banovinski tajnik g. Gorkič je podrobno poročal o občinskih proračunih za prihodnje poslovno leto, o čemer se je razvila živahna razprava. Razpravljali so največ o novem trošarinskem zakonu, ki je za današnje čase in zlasti za dolenske razmere neprikladen, ker so z njegovo izpremembo izgubile občine glavno kritje svojih izdatkov. Večja razprava se je razvila tudi o stanarini in dajatvi drv učiteljsstvu in o veroučiteljskih nagradah. Te postavke namreč zelo obremenjujejo občinske proračune. Vsi so izrazili željo, da bi se ta bremena prenesla z občinskih na banovinski proračun. Župani posameznih občin so naposled kritizirali tudi nove tiskovine za sestavo letnih proračunov in obračunov in so izrazili zahtevo, da se poenostavijo in končno ustali. Sprejeti sta bili dve resoluciji. Prva, ki jo je predložil mirski župan g. Cerar, predlaga, da naj znaša trošarina na vino največ 1-50 Din za liter in da naj se uvedejo enotne postavke za vse dolenske občine. Poenostavijo naj se tiskovine občinskih proračunov. Druga resolucija, ki jo je predložil župan občine Stopiče g. Franc Brule, pa izraža željo, naj bi banska uprava čimprej izdala pravilnik k novemu šolskemu zakonu. Za načelnika pododbora Županske zveze je bil izvoljen novomeški župan dr. Josip Režek, za podnačelnika župan občine Šmihela-Stopiče g. Franc Bulc, za odbornike gg.: dr. Konvalinka iz Toplice, Ivan Pečaver iz Črmošnjic, Ivan Šegula iz St. Petra, Lojze Šali iz Prečne, Jože Zupančič iz Trebnjega, Andrej Cerar iz Mirne, Slavko Vehovec in Ivan Hrovat iz Žužemberka, za občinska preglednika pa Ivan Kulovec iz Vavte vasi in Anton Ašker iz Gotne vasi pri Novem mestu.

* **Pojasnilo glede upokojujencev in dijakov v tujini.** Zaradi pogršnega tolmačenja odloka finančnega ministrstva glede državnih upokojujencev, ki žive v tujini in med katerimi se je razširila vest, da se morajo do 15. t. m. vrniti v Jugoslavijo, ako hočejo še nadalje uživati pokojnino, se je obrnil minister g. dr. Albert Kramerer kot zastopnik zunanega ministra na finančnega ministra g. dr. Djordjevića. V sporazumu z njim je brzojavno obvestil naše poslaništvo na Dunaju, na katerega področje so se te vesti zlasti širile, da odredba finančnega ministrstva samo določa, da se pokojnino upokojujencem, ki žive v tujini, v bodoče ne bodo več pošiljale v tujino v valuti dotične države, marveč da se bodo izplačevale v

državi, in sicer v dinarjih. Nihče izmed upokojujencev, ki žive v tujini, torej ni prisiljen, vrniti se v Jugoslavijo, in ne izgubi pokojnine, če se ne vrne, marveč ima pravico, da pokojnino dvigne ali sam ali pa po svojem pooblaščenju pri pristojni državi blagajni. Podobne vesti so se razširile tudi glede dijakov, ki študirajo v tujini, češ, da se bo vsem, ki niso v zadnjih dveh tečajih svojega študija, ukinito nakazovanje in se jim odvzeli potni listi. Finančno ministrstvo je odredilo, da se takim dijakom v bodoče ne bodo več nakazovale vsote, potrebne za njihovo vzdrževanje v tujini, v tujih devizah. V ostalem pa se išče način, da bi se tem dijakom olajšal položaj, ki je nastal zaradi potrebe, da tudi naša država z vsemi sredstvi čuva svoje zaloge deviz.

* **Kmečka predstava v mariborskem gledališču.** Kakor vsako leto bo tudi letos v mariborskem gledališču predstava za okoličane. Uprizori se v nedeljo 18. t. m. ob 15. veseloigra našega priznanega pisatelja Cvetka Golarja «Dve nevesti». Ta velezabavna veseloigra se godi na kmetih in je imela zlasti v ljubljanskem in mariborskem gledališču velik uspeh. Cene so tudi za današnje hude čase zelo nizke in stane vsak sedež brez razlike 5 Din in vsako stojišče 3 Din. Naroča se lahko skupno več prostorov ustno ali pismeno na naslov «Narodno gledališče v Mariboru». Naročila se sprejemajo najkasneje do petka 16. t. m. Po tem dnevu bodo veljale običajne dramske cene, ki pa so višje od zgoraj naznačenih.

PONOVNO OPOZORILO NAROČNIKOM.

Le še malo tednov in staro leto se bo umaknilo novemu. Zato je skrajni čas, da vsak gospodar obračuna, kje ima kaj dobiti in kam mora še kaj dati. Tak gospodar mora biti tudi vsak naročnik «Domovine». Vprašati se mora: «Ali ima preljuba 'Domovina', ki je vse leto, teden za tedom hodila v mojo hišo in me razveseljevala in učila, še kaj dobiti od mene, ali sem že plačal naročnino?» Ni treba čakati na odgovor, pogledj le, ali še leži pri tebi položnica, ki je nisi izrazil. Tedaj pojdi z njo na pošto in plačaj naročnino ali izroči denar kar pismonoši, ki ti bo dal potrdilo! Ne odlašaj več, da ne bo urava lista, kakor je pisala, zaradi tvoje neodločnosti prisiljena pobrati naročnino s poštnim nalogom. Zato pozivamo ponovno:

Plačajte naročnino!

UPRAVNIŠTVO TEDNIKA «DOMOVINA»,
Ljubljana.

* **Železniške legitimacije za civilne in vojaške upokojujence, invalide in njih rodbine.** Vsi upokojujenci in njih rodbine, katerim so bile izstavljene železniške legitimacije leta 1928, in jim bo torej potekla petletna doba ob koncu tega leta, se vabijo, da jih vrnejo do 31. t. m. finančni direkciji, odseku za računovodstvo (v pokojninski referat), v Ljubljani. Da se pa more izposlovati pravočasna izstavitve novih železniških legitimacij pri direkciji državnih železnic, naj se prošnjam priložijo slike, zneski po 10 Din v gotovini in zadnji knjižni izpiski čekovnih nakaznic. One železniške legitimacije pa, katerim ob koncu leta 1932. ne bo potekla še petletna veljavna doba, naj se predlože za podaljšanje zgoraj omenjenemu uradu čimprej, najkasneje pa do 20. januarja 1933. Šele v teku leta 1933. vložene prošnje za izstavitve novih železniških legitimacij se ne bodo predlagale direkciji državnih železnic posamezno, ampak le v posameznih partijah in največ dvakrat na mesec. Prošnje naj se torej vlagajo pravočasno in ne šele tik pred dnevom, ko se te legitimacije že potrebujejo. Pri tej priliki opozarjamo tudi vse upokojujence in upokojujence, naj izpremembe bivališč javijo vsaj do 10. vsakega me-

seca, ker se po tem terminu že prično odpošiljati čekovne nakaznice podružnici Poštne hranilnice. Vsem morebitnim reklamacijam, vlogam in prošnjam v pokojninskih zadevah naj se prilagajo tudi zadnji knjižni izpiski čekovnih nakaznic ali pa se vsaj navedejo številke likvidacijskih listov, ker se na ta način omogoča hitrejše in lažje poslovanje.

* **Pravilnik o izvrševanju dimnikarske obrti.** Z dnem 16. novembra letos je stopil v veljavo za vse območje dravske banovine pravilnik o izvrševanju dimnikarske obrti. Najvažnejše določbe tega pravilnika so, da je sedaj ometanje vseh kurilnih naprav povsod, v mestih in na deželi, obvezno brez izjeme in da sme ometati edinole dimnikar. Sedaj ni nihče več upravičen, da sam ometa, kakor je bilo doslej na deželi ponekod dopuščeno. V mestih, tržih in večjih krajih, ki spadajo pod I. del gradbenega zakona, to je, da morajo imeti regulacijske načrte, se morajo vse kurilne naprave, ki so stalno v rabi, ometati vsak mesec enkrat, v gostilnah, restavracijah, hotelih, zavodih, pekarijah itd. vsakih 14 dni ali tudi večkrat. Na deželi se morajo ometati odprte kuhinje štirikrat na leto. Če pa požarnogledna komisija ugotovi manjšo potrebo, se določi ometanje trikrat, najmanj pa dvakrat na leto. Vse druge kurilne naprave izven mest, trgov in večjih krajev se ometajo vsaka dva meseca. Prestopke (na primer zabranjevanje ometanja) kaznuje sresko načelstvo.

* **Napad na naš konzulat v Zadru.** Predzadnji ponedeljek zvečer so italijanski dijaki priredili demonstracije proti naši državi. Pred očmi oblastev, ki so mirno poslušale vzklike in največje žaljivke proti naši državi in našemu narodu, so demonstranti krenili v sprevedu po ulicah ter razbijali trgovine in stanovanja naših državljanov. Posebno hudo so prizadeti trgovci Martin Babič, Ivan Simejca, Ivica Mace, Avgust Radumić in Josip Pavec. Napadli so tudi zasebno stanovanje Josipa Zrinjskega in razbili vse šipe. Toda vse to divjaštvo ni bilo dovolj demonstrantom, ki so se napatili dalje pred jugoslovenski konzulat. V navzočnosti več uradnikov zadrške prefekture so demonstranti med najgršmi psovkami na našo državo in naš narod navalili s kamenjem na splotje konzulata in razbili vse šipe. Prizanesli niso niti v bližini se nahajajočemu zasebnemu stanovanju našega konzula. Tudi tam so razbili šipe. O vsem tem seveda zadrška prefektura «ni ničesar vedela», dokler demonstranti niso izvršili naročene jim naloge.

* **80letnica vrle žene.** Na Marijin praznik je v krogu svojih domačih praznovala zdrava in čila svoj osemdeseti rojstni dan posebnica Marija Murgljeva, rojena Vrtačičeva. Jubilantka, ki se je rodila v Žihovem selu leta 1852., se je prvič poročila z 18., drugič pa z 69. letom. Iz prvega zakona se je rodilo devet otrok, od katerih jih je danes pri življenju še pet. Mnogo potomstva že imajo njeni otroci, tako da je slavljena slavila svoj rojstni dan kot babica in prababica 22 vnukov in pravnukov. Želimo ji, da bi živela še mnogo zdravih let!

* **Razstava o živinozdravništvu** bo na velesejmu od 2. do 11. septembra prihodnjega leta v okrilju jesenskega velesejma, ki bo gotovo prav poučna in zanimiva.

* **Denar za duševne bolnice v Sloveniji.** Na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. Ivana Puclja je bil na seji ministrskega sveta odobren predlog, da se zahteva od narodne skupščine naknadni kredit v višini 1-2 milijona dinarjev za duševne bolnice v dravski banovini.

* **Izprememba krajevnega imena.** Kakor se uradno razglša, se vas Sv. Križ pri Kostanjevici, kjer je tudi sedež občine, imenuje odslej Sv. Križ ob Krki.

* **Prijava koles.** Po zakonu o taksah morajo vsi lastniki koles prijaviti svoja vozila do konca tega leta pri županstvih v svrhu prejema prometnih knjižic, ki jih bodo morali imeti vsi lastniki koles

po novem letu. Zato prijavite kolesa takoj, ker rok poteka in se leto nagiba h koncu.

* **Kašlja in hripavosti** so najbolj naklonjene osebe, ki ne negujejo dovolj svojih ust in grla. Dnevna nega s preizkušenim domačim sredstvom, Fellerjevim Elsafluidom, varuje tudi pred nahodom, hripo, prehladom itd. Poizkusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki specialni steklenici 58 Din brez nadaljnjih stroškov pošilja lekarnar Evgen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 360 (savska banovina).

«Franc Jožefova» grenčica je izvrstna proti bolečinam v križu in hrbtu.

* **Smrt pod vozom listja.** Nenavadna smrtna nesreča se je zgodila v Mostečnem pri Makolah. 6-letni oženjeni Anton Lepej se je odpeljal popoldne z voznikom Antonom Kozličem v gozd po listje. Ko sta se nazaj grede vračala s težko naloženim vozom, ju je pot vodila po visečem hribu. Voznik Kozlič je bil spredaj pri volih, a Anton Lepej se je opiral ob voz, da se ta ne bi prevrnil. Na ostrem ovinku pa se je voz nagnil s tako silo, da ga Lepej ni mogel več obdržati. Voz se je prevrnil z vso težo nanj in ga pokopal pod seboj. Nesrečnik je prišel z glavo pod drog vozne lestve in se zadušil, ker voznik voza sam ni mogel dvigniti. Ko je prišla pomoč, je bilo že prepozno.

* **Valilnica v plamenih.** Te dni je nastal ogenj v Rakičanu pri g. Sečku, kjer se je vnela valilnica. Kljub temu, da je bila pomoč takoj na mestu, je vendar bilo onemogočeno vsako gašenje, ker daleč naokoli ni primernega vodnjaka. Ogenj je zatrdotal npepelil vso valilnico. V ognju je poginilo okrog 450 kokoši, kolikor jih je bilo v poslopju. Žrtev plamenov so postali tudi stroji, tako da je škoda prav velika. Ta požar naj bo rakičanski občini opomin, naj nameravajo poglobitev vodnjakov čimprej izvede, ker je sedaj vsako uspešno gašenje onemogočeno.

* **Nesreča rudarja.** V oddaljenem rovu je kopal sam delavec France Bebar iz bližnje Loke. Pa se je rov nepričakovano podsul in kamenje je nesrečnega pritisnilo k tlom, da se ni mogel ganiti. Klical je na pomoč. Bližnji kopači so ga našli in rešili. Imel je pri vsem še srečo, da mu je zlomilo le levo nogo v stegnu. Oddali so ga usmiljenim bratom v Kandiji.

* **Požar v Spodnji Polskavi.** V eni zadnjih noči je nastal ogenj na parni posestnika g. Ivana Samaturja na Spodnji Polskavi. Na kraj požara so takoj prihтели gasilci s Spodnje in Zgornje Polskave in omejili ogenj, da se ni razširil na sosednja poslopja, ki so krita s slamo. Hlev in parna sta pogorela do tal. Orožniki so aretirali kot osumljenega požiga nekega dninarja, ki je baje grozil s požigom. Če je aretiranec res kriv, bo pokazala preiskava.

* **Udušen požar ob Pudobi.** Dizu potoka Obrča, ki teče mimo vasi Pudoba, leži del posestva starotrškega župana g. Kovača. Na tem mestu stoji poslopje s kovačijo, kjer prebivata v hiši kot najemnika Jakob Žnidaršič in Feliks Kraševac. Poleg poslopja pa stoji hlev s skednjem. V četrtek popoldne sta se igrala v hlevu štiriletni Bogo Kraševac in šestletni Srečko in je eden od njiju v otroški nevednosti vtaknil gorrečo vžgalico v skedenj. Ljudje so kmalu opazili velik dim, ki se je kadil iz hleva in skednja. Hitro so se zbrali na kraju nesreče in pričeli vlivati vodo s škafi in z drugimi posodami na ogenj, tako da se jim je posrečilo udušiti požar. Lahko bi pogorela zaradi otroške neprevidnosti vsa vas, ker je bilo prav ta dan zelo vetrovno vreme, a poslopja v vasi so krita s slamo.

* **Velik požar v Kovorju.** Te dni je v Kovorju nastal velik požar pri Koširjevih. Goreti je začelo na skednju in se je ogenj razširil z neverjetno nagljo, tako da je bilo mogoče rešiti le prav malo prebivalcev. V hiši je bila cvetoča trgovina z veliko zalogo različnega blaga, medtem tudi nekaj kilogramov benena in drugih eksplozivnih predmetov, katere pa so šele v pravem času odstranili. Žrtev ognja so v celem postali stanovanjska hiša

hlev in druga gospodarska poslopja. Gospočinj Marijo Koširjevo je ta strašna nesreča tako prizadela, da jo je po nekaj dnevih zadela irna kap.

* **Avtobusna nezgoda pri Dobrni.** Ko je vozil celjski mestni avtobus te dni iz Dobrne proti Lembergu, je blizu Galetove žage odpovedalo krmilo in je avtobus zdrsil s ceste v potoček, ki teče tam mimo. Avtobus se je zaril s pred-

njim delom v zemljo in se močno pokvaril. Vseh šest potnikov, ki so sedeli v avtobusu, je ostalo k sreči nepoškodovanih, prestali pa so precej strahu.

* **Požar v Selški dolini.** Nedavno je nastal ogenj v hlevu posestnika Medičevca v Zalem logu v Selški dolini. Nesrečo je še znatno povečala okolnost, da je imel hišni gospodar tudi skedenj

Čitateljem 'Domovine' za božično razvedrilo.

Lansko leto za Božič je oddajala «Domovina» svojim prijateljicam in prijateljem zbirke lepih knjig po jako znižani ceni. Isto smo storili tudi letos, le s to razliko, da smo štivilo raznih knjig pomnožili in da si vsakdo lahko sam izbere, katere knjige že

Vsako naročilo mora znašati najmanj 20 dinarjev in poštnino, ki znaša za vsako naročeno knjigo 2 dinarja.

Knjige oddajamo po znižani ceni le do 30. januarja 1933.

Nakup in naročila se vrše le z naročilnico, ki se izreže iz «Domovine», ter le proti takojšnjemu plačilu.

Knjige se dobe v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3. Kdor ima naročilnico «Domovine», ima pravico do nakupa vseh navedenih knjig. Kdor naroči po pošti, naj prilepi naročilnico na dopisnico in pošlje izpolnjeno na Tiskovno zadrugo v Ljubljani.

Naročilnica.

Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Kot naročnik „Domovine“ naročam naslednje knjige po znižani ceni:

Istočasno pošiljam denar za knjige in poštnino Din .....

Ime naročnika (čitljivo): .....

Kraj in pošta: .....

Istočasno z naročilnico je treba poslati denar po poštni nakaznici ali po položnici (ne «Domovini»), ki se kupi pri vsakem poštnem uradu za 25 par, na naslov: Tiskovna zadruga v Ljubljani, knjigarna, poštno-čekovni račun št. 11.926.

Svojim prijateljicam in prijateljem svetujemo, da knjige takoj naroče, da jih dobijo po znižani ceni in še do Božiča.

Seznam knjig po jako znižani ceni:

Din	Din	Din	Din
Hašek: Pustolovščine vojaka Svejka, I. Povest	20—	Pretnar: V pristanu	10—
Hašek: Pustolovščine vojaka Svejka, II. Povest	20—	Zbašnik: Pesmi	5—
Stritar: Sodnikov. Povest	5—	Feigel: Tik za fronto. Povest	6—
Zeyer: Tri legende o razpelu. Povest	10—	Lah: Angelin Hidar. Povest	10—
Puškin: Kapetanova heč. Povest	10—	Lah: Knjiga spominov	15—
Kersnik: Cyklamen. Povest	10—	Milčinski: Drobiž. Povesti	7—
Kersnik: Agitator. Povest	10—	Novačan: Samosilnik. Povest	15—
Pastuškin: Križev pot Petra Kupljenika. Povest	8—	Šorli: Zadnji val. Povest	15—
Zbašnik: Žrtve. Povest	10—	Goncourt: Dekle Eliza. Povest	5—
Hearn: Knjiga o Japonski	14—	Cervantes: Tri novele	4—
Kmetova: Večerna pisma. Povest	8—	France: Pingvinski otok. Povest	5—
Kunaver: Zadnja pot kapitana Scotta. Povest	18—	Barbusse: Ogenj. Povest	10—
Maupassant: Povesi iz dneva in noči	15—	Andrejev: Plat zvona. Povest	5—
Meško: Kam plovemo. Povest	17—	Strug: Jutri. Povest	5—
Sven Hedin: V azijskih puščavah. Potopis	18—	Andrejev: Povest o sedmih obešenih	5—
Tolstoj: Rodbinska sreča. Povest	15—	Coster: Ullenspiegel. Povest	20—
Kozak: Boj za Mount Everest. Potopis	18—	Vajanski: Leteče senice. Povest	10—
Kersnik: Testament. Povest	9—	Foggazzaro: Svetnik. Povest	20—
Brežnik: Junaki prekomorskih polčlov	18—	Kaš: Dalmatinske povesti	5—
Debeljak: Solnce in senca	5—	Stare: Lisjakova heč. Povest	5—
Jenko S.: Pesmi	5—	Dolenc: Izbrani spisi. Povesti	5—
		Doyle: Napoleon Bonaparte	20—
		Čehov: Sosedje in druge novele	10—
		Levstik Vladimir: Deček brez imena	10—
		Milčinski: Tolovaj Mataj	10—
		Šorli Ivo: EoB in Tedi	5—
		Filip Don: Kako so se vrzli ženili	12—
		Milčinski: Zgodbe krajevica Marka	8—
		Zmaj Jovan: Kalamandarija	5—
		Vaštetova: Praljice	8—
		Zmaj Jovan: Pisani oblaki	5—
		Šorli: V deželi Čirmurcev	8—
		Nansen: V noči in ledu. Potopis	18—
		Ibsen: Gospa z morja. Drama	6—
		Novačan: Veleja. Drama	6—
		Novačan: Celjska kronika	20—
		Pregelj: Azazel. Drama	7—
		Derč: Dojenček	3—
		Ogris: Borba za jugoslovensko državo	5—
		Melik: Jugoslavija, I. del	20—
		Melik: Jugoslavija, II. del	20—
		Seidl: Moderna izobrazba	8—

Naročite takoj, dokler je še kaj v zalogi!

in stanovanjski del hiše pod istim krovom. Kmalu so zajeli ves notranji del črna mašje plameni. Na kraj nesreče so prihiteli obliški gasilci, ki pa niso mogli rešiti ničesar, vendar pa so požar omejili.

* **Samomor uglednega posestnika.** Te dni se je ustrelil v Počehovi pri Mariboru tamkašnji ugledni posestnik in bivši orožnik, 65letni Alojzij Jerič. Pognal si je kroglo iz vojaške puške v srce in kmalu izdihnil. Vzrok obupnega koraka je bila huda naduha, za katero je dolgo bolehal in zaman iskal zdravniške pomoči.

* **Nenadna smrt starčka.** Te dni je hotel zadet na ramo vrečo kupljene nfoke v Litzerjevem mlinu v Dravski ulici v Mariboru 60letni posestnik Urban Strnad iz Studencev. V tem trenutku pa mu je postalo slabo, da se je nezavesten zgrudil na tla ter kmalu nato umrl. Poklicani zdravnik je ugotovil, da ga je zadela srčna kap.

* **Lesena hiša je zgorela.** V petek zvečer je nastal ogenj pri kočarici Lizi Marohovi na Spodnjem Bregu pri Ptujih. Ker je bila kočja lesena in s slamo križa, je bila vsaka pomoč kljub požrtvovalnosti hajdinskih gasilcev zaman. Koča je pogorela do tal. Rešili so samo pohištvo in druge pritekline.

* **Smrt otroka zaradi opeklin.** V Saleku pri Velenju se je 9. t. m. dogodila nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Enoletni sinček poljskega delavca Avgust Obstpetter se je igral doma pri zakurjeni peči. Pri tem se je vsula nanj žerjavica in ga opekla po trebuhu in levi nogi. Otroka so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je podlegel poškodbam.

Nosečim ženam in mladim materam pomore naravna «Franc Jožefova» grenčica do urejenega želodca in črevesja. Glavni zastopniki modernega ženskega zdravilstva so preizkusili, da učinkuje «Franc Jožefova» voda v največjih primerih hitro, zanesljivo in brez bolečin. «Franc Jožefova» grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

* **60 jetnikov na prostem.** Te dni je bilo izpuščenih iz zaporov okrožnega in okrajnega sodišča v Celju 60 jetnikov, ki še niso prestali vse kazni. Na svobodo so bili izpuščeni pogojno do 1. aprila 1933., potem pa bodo morali nastopiti ostanek kazni.

* **Slepar v vojaški uniformi.** France G. iz Bistre je pred meseci odslužil vojaški rok, a se ne more ločiti od uniforme. V civilu si je spet oskrbel vojaško obleko ter s ponarejeno hranilno knjižico osleparil poštne urad v Dolnjem Logatcu za nekaj denarja, nato pa se je vrnil nazaj v Maribor, kjer je bil pri vojaki, in je v Rušah na enak način osleparil poštne urad za 350 Din gotovine. Nato je France izginil in ga doslej še niso mogli izslediti.

* **Strašen zločin v Voklem.** Mirno vas Voklo nad Kranjem je v nedeljo zjutraj razburil strahovit zločin. V hišo posestnika Nagliča se je splazil neznan zločinec in sivolasemu starčku z nožem tako razmesaril ves obraz in narezal jezik, da bo siromak, ki so ga prepeljali opoldne s kranjskim reševalnim avtomobilom v Ljubljano, najbrž umrl. Podrobnosti o zagonetnem razbojniškem dogodku so naslednje: Sredi vasi stoji hiša posestnika Franca Nagliča, po domače Kovača, starega 73 let. Z njim sta živeli v hiši še dve ženski, in sicer njegova 35letna hči Marija in služkinja. V nedeljo okrog 5. sta hči in služkinja vstali, odprli zadnja vrata ter odšli v hlev h kravam. Med tem časom se je moral nekdo splaziti v hišo ter se skriti pod streho ali pa v eni izmed sob. Ko sta ženski odpravili krave, sta odšli k maši. Tudi posestnik Naglič je hotel oditi k maši v Voglje, ker pa se je počutil bolnega, je ostal v postelji. Ko sta hči in služkinja že odšli v cerkev, je Naglič čul nekoga hoditi po veži in po sobah. Hči je ob odhodu z doma zaklenila oboja vrata, sprednja in zadnja. Med mašo pa se je pripeljala v Voglje sosedka Zmrzlikarjeva, ki je poklicala hčer iz cerkve ter ji povedala, da so

ji doma zaklali očeta. Hči je vsa obupana prihitela domov, kjer je našla sprednja vrata odprta. Iz tega sklepa, da je neznan napadalec mogel dobro poznati domače razmere in da se je skrival v hiši v času, ko je bila hči s služkinjo v hlevu. Ko je prišla hči v hišo, je našla v veži in v vseh sobah polno krvi. Vse je kazalo, da se je vršil hud boj med gospodarjem in zločincem. Očeta so našli v čumnati, kjer je nezavesten slošel na klopi ob peči. Spravili so ga toliko k zavesti, da je izpovedal, kako je bil napaden. Medtem, ko je ležal v postelji v čumnati, je prišel k njemu neznan človek in mu posvetil v obraz z električno svetilko, kar je starčka tolikanj oslepilo, da neznanec ni mogel pogledati v obraz. Neznanec ga je prijel za vrat in ga začel daviti. Ko pa je napadalec spoznal, da ne bo z davljenjem ničesar opravil, je potegnil dolg nož in mu hotel prerezati vrat. Naglič se je branil z vso močjo ter se je razvil med obema hud boj. V boju je zločinec zamahnil z nožem proti njemu, vendar pa se ga je Naglič toliko obranil, da mu je zločinec prerezal samo lice in dvakrat tudi jezik. Razen tega ima še mnogo drugih ran okrog ust, povzročenih z nožem. Orožniki so pri preiskavi hiše ugotovili, da je napadalec odprl vse sobe, preiskal vse omare, vendar pa pustil v njih vse v najlepšem redu. Tudi pod streho je odprl kovčeg, v katerem je imel posestnik Naglič spravljene denar, pa tudi denarja se ni dotaknil. Orožniki so našli na nekem kovčegu odtise njegovih prstov. Kot napadalec so najprej osumili nekega sorodnika, ki pa je takoj dokazal, da je bil med tem časom sam pri prvi maši, medtem ko se je zločin zgodil kmalu po 6. uri zjutraj. Orožniki nadaljujejo preiskavo, da izsledijo pravega zločincea.

* **Po svetu se je potepal.** Iz Zagreba so privedli na ljubljansko policijo mladega fanta, ki ima za seboj že prav pisano zgodovino. 17letni pekovski vajenec Mrko Plaskan, doma z Gomiljskega, se je učil pekovske obrti pri mojstru Faganelu v Rečici v Savinjski dolini, a je maja letos pobegnil. Za njim je izginila vsaka sled. Šele pred dnevi so ga izročila madžarska oblastva zagrebški policiji, in sicer kot Janka Jurčiča, doma iz Vrbe. Plaskan je tudi v Zagrebu zatrdel, da se piše Jurčič, a je slednjič vendarle povedal svoje pravo ime. Plaskan je na Madžarskem presedel kar pet mesecev v ječi. Mladega pohajkovalca bodo zdaj izročili svojcem.

* **Nočni strel.** V eni zadnjih noči je nekdo obstrelil posestniškega sina Feliksa Rojka iz Gomile in ga zadel v trebuh. Rojka so prepeljali v ptujsko bolnišnico. Orožniki od Sv. Janža na Dravskem polju so po vestnem poizvedovanju dognali, da je Rojka po nesreči obstrelil Josip Kamler, pri katerem je bil Rojko usodnega večera zaposlen v kclarnici. Oba sta se domenila, ker sta se bala posledic, da besta o dogodku molčala, ter sta si izmislila, da je nekdo v temi streljal na Rojka. Zadeva se bo obravnavala še pred sodiščem.

* **Tatvina v poštnem ambulančnem vozu.** Iz poštnega ambulančnega vagona osebnega vlaka, ki vozi iz Kotoribe v Maribor, je bila pred dnevi med postankom na postaji v Framu neopazno ukradena poštna vreča s priporočenimi pismi in 3000 Din gotovine. Tisočaki so imeli serijske številke: «D 353.187», «M 451.418» in «U 260.353». Razen tega je izginilo tudi denarno pismo, v katerem sta bila dva tisočaka s serijskima številka «B 357.962» in «M 408.798».

* **Žalosten izid fantovskega prepira.** Predzadnjo nedeljo proti večeru so se sestali vaški fantje iz vasi Otoka in Krasinca pri mlinarju Cajnarju na Otoku, ki ima tudi vinotoč. Razgreti fantje so se na potu domov začeli prepirati na cesti, ki drži proti Otoku. Ko so prispeli do hiše posestnika Janeza Križana, je naenkrat počil strel, od katerega je bil smrtno zadet 24letni krojaški pomočnik Janez Zupančič, uslužben v Križevski vasi, ki je prav tega dne prišel domov na obisk. Zupančiču je krogla iz vojaške karabinke predrta prsni koš ter prebila glavno odvodno žilo.

Kot osumljenec je bil aretiran posestniški sin Josip Novak z Otoka. Kakor je sam izpovedal, je odšel iz vinotoča prej domov kakor ostala družba. Ker je bil vinjen, je šel kar v hlev spat. Kmalu nato pa je slišal, da se na vasi zgoščala družba prepira. Med fanti je po glasu spoznal svojega brata. Hotel mu je priskočiti na pomoč. Skočil je po vojaško karabinko, ki jo je letos ob košnji kupil od nekega Hrvata za 50 Din, da bi z njo streljal ribe. S puško v roki je preskočil nato sosedov plot in oddal iz daljave 20 korakov proti prepirajoči se družbi strel, ne da bi imel namen koga zadeti. Na nesrečo pa je krogla zadela Zupančiča, ki je stal sredi gruče.

* **Dvanajst let za umor otroka.** Pred velikim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjal 30letni pijanec posestnik Jože Kolmanič iz Bučkovcev zaradi umora lastnega otroka. Obtožnica mu očita, da je 23. julija usmrtil petletno hčerko Milico. Omenjenega dne je Kolmanič prikolovratil okrog 16. ure pijan domov. Ko je zapazil ženo, je takoj planil nanjo in jo začel pretepati. Žena je naposled z otroki zbežala na podstrešje in se skrila, le pohabljeni Milice ni mogla vzeti s seboj. Kmalu nato je slišala, kako kriči mož nad Milico: «Ali te še ni vrag vzel?» Žena je stekla pred okno spalnice in videla, kako mož premetava hčerko iz enega kota v drugega. Slišala je tudi, kako je otrok nekoličkokrat zajokal. Vsa iz sebe je žena stekla k županu in po orožnike. Ko so prišli orožniki v hišo, so našli obtoženca na dragu, mala Milica pa je ležala v postelji. V kotu sobe je bila velika mlaka krvi. Na vprašanje, kaj je storil, je Kolmanič resno dejal, da je žena pretepla otroka in ga vrgla v kot. Naposled pa je vendar priznal, da je sam pretepel otroka in ga metal po sobi, da se ga iznebi. Ves še v oblasti alkohola je pijanec pred orožniki še enkrat pograbil napol mrtvega otroka in ga hotel ponovno treščiti ob tla, kar sta orožnika preprečila. Kmalu nato je nesrečna Milica umrla. Še pred smrtjo pa je orožnikom na vprašanje, kdo jo je pretepel, tiho povedala, da jo to storil atek. Sodna izvedenica sta ugotovila poškodbe, ki so bile smrtno. Pred preiskovalnimi sodniki je obtoženec izpremenil svoje prvotno priznanje in je izpovedal, da ni otroka metal ob tla, temveč da je Milica sama padla s klopi in se ubila. Tudi pri razpravi je zanikal krivdo in vztrajal pri tem, da je otrok padel in se sam ubil. Orožnika, ki sta bila zaslišana kot prič, sta izpovedala tako, kakor slika obtožnica. Obtoženec Jože Kolmanič je bil obsojen na 12 let težke robjne.

* **Uboj v Podgorici.** Ključavničar državne železnice Anton Grojzdek in njegov prijatelj Nace Sojer sta bila nedavno v Pečnikarjevi gostilni v Št. Jakobu ob Savi. Mirno sta se pogovarjala. Proti večeru sta se dvignila. Grojzdek je vzel Sojerja na svoje kolo in sta se tako peljala domov v Podgorico. Ko sta prišla do Ježkove gostilne v Podgorici, so ju napadli. Grojzdek je bil z nožem sunjen v žilo odvodnico pod vrat. Zgrudil se je na tla in izkravvel. Nadalje je bil hudo oklajn s bosiljarski pomočnik 22letni Viktor Zajc iz Podgorice. Orožniki na Črnučah so bili takoj obveščeni o uboju in so uvedli poizvedbe. Te dni so sodišču podali ovadbo proti 24letnemu krojaškemu pomočniku Francetu Zajcu iz Podgorice in njegovemu bratu Viktorju.

* **V zadnjem trenutku preprečen pogreb.** V Dražencih pri Ptujih je umrla posestnikova žena Marija Cartlova, katere pogreb se je vršil te dni na pokopališče k Sv. Vidu. Ker so se širile razne vesti, da je umrla nenaravne smrti, je državno tožilstvo odredilo raztelesenje trupla. Orožniki, ki so se napotili na pokopališče, so našli krsto s truplom že v grobu in so odredili prenos krste v matvašnico. Izid raztelesenja še ni znan.

* **Nasilje ob bolgarski meji.** Dne 5. t. m. ob 21. je pet neznanih oseb, ki so prestopile bolgarsko-jugoslovensko mejo, napadlo Vladimira Ristića v njegovi hiši v Črnem vrhu v niškem srezu. Neznanci so Ristića s silo odvedli v Bolgarijo. Ob 23. so isti ljudje ponovno vdrli v Črni vrh in napadli Mika Golubovića, ki so ga hoteli prav tako odvesti v Bolgarijo. Goluboviću pa se je posrečilo, da se jim je iztrgal iz rok. Naša vlada je storila primerne korake, da se to nasilje preišče.

* **Vlomilec je odnesel sedem tisočakov.** V Krčevini je bil izvršen drzen vlom v stanovanje lišnega posestnika Kutina. Vlomilec je prebrskal prazno stanovanje ter našel v miznici železno skrinjico z vsebino sedmih tisočakov. Za vlomilec ni sledu.

* **Vlom v Framu.** Te dni je bilo ponoči vlomljeno v poštni urad Fram-Račje. Neznani vlomilec je odnesel približno 5000 Din denarja in več priporočenih pisem.

Živalstvo v morskih globinah

O slavnem ameriškem raziskovalcu živalstva Beebu se v zadnjem času mnogo piše, zlasti o njegovih drznih izletih v morske globine, kamor se spušča v posebno močno izdelani potapljaški napravi. Beeba nazivajo Piccarda morja. Svet se je zanimal zanj zlasti letos pomladi, ko se je spustil v svoji, zvonu podobni napravi najprej 420, potem 495 m pod morsko gladino. Te dni pa se je spustil pri Bermudskih otokih celo 750 m globoko v morje.

Učenjak se spušča v morje sam. Njegova potapljaška naprava je narejena iz posebnih kovinskih zlitin, ki vzdrže silen pritisk vode. Tudi prozorni deli naprave, ki skozi nje učenjak opazuje življenje v morju, so preizkušene na močan pritisk. Spustiti se v morske globine je enako drzno, kakor je bil drzen Piccardov polet v stratosfero. Za morje je potreben celo še večji pogum, če pomislimo, da je morala vzdržati Beebova naprava v zadnjem primeru pritisk na vsak kvadratni centimeter poldrugi stot.

Beebe je po svojih drznih podvzetjih že davno znan. V navadnih plavalnih hlačkah in s potapljaško čelado na glavi se je že pogosto spustil v Karibijskem morju v globine pod koralne otoke, kjer je med pravljicnimi koralnimi gozdiči fotografiral in filmal morske pošasti. O svojih podmorskih pustolovščinah je napisal že več knjig, ki v njih napeto opisuje prizore iz življenja morskih živali in rastlin.

Zadnji izlet v morske globine je napravil na pobudo in stroške newyorškega živaloslovskega društva. Pri tem je 750 m pod morsko gladino po radiu pripovedoval, kaj vidi okrog sebe. Živo je opisal nepregledno množico rib s krasnimi oblikami plavut in z najpestrejšimi barvami. Okrog njega je kar mrgolelo čudovitih morskih živali, ki jih še nobeno človeško oko ni videlo. Posebno navdušeno je opisoval morske rastline, ki se pojavljajo globoko v morju v najrazličnejših pravljicnih oblikah. S seboj je prinesel Beebe mnogo fotografij, ki jih kaže sedaj na predavanjih.

V Mandžuriji prodajajo pohabljenе otroke

Pred nedavnimi dnevi se je zglasil na policiji v Sumbeji v Mandžuriji neki trgovec z živili in privedel s seboj kitajskega dečka, ki je povedal, da je sin delavca iz Fudziadana. Trgovec je pravil, da je našel dečka v ulici, kjer je njegova trgovina. Deček je pribežal ves prestrašen k njemu in mu pripovedoval, kako je ušel zločincem; ki so mu hoteli odrezati roke in noge. Na policiji so dečka zaslišali in ugotovili, da je bil napaden na ulici, ko se je vračal iz šole. Ugrabitelji so ga odnesli v bližnjo kočo, ograjeno z visokim plotom, in zaprli so ga v izbičo, kjer sta bila že dva strahovito mučena dečka. Eden je imel v zapestju odsekane roke in v gležnjih odsekane noge, drugi pa ves razmesarjen obraz in odrezan jezik. Deček je vprašal prvega, kako sta prišla s tovarišem v izbo in zakaj so ju tako strahovito mučili. Deček je pa molčal in se je samo prestrašeno oziral okrog. Šele zvečer, ko je v kočii vse utihnilo, je začel deček brez rok in nog pripovedovati o strahotah, ki sta jih s tovarišem preživela. Dečku, ki ga je čakala enaka usoda, se je pa posrečilo pobegniti. Po zaslišanju je deček odvedel policijo v dotično ulico in ji pokazal kočii,

kjer je bil zaprt. Policija je vlomila vrata in vdrila na dvorišče. Sredi dvorišča je stala med preperelemi hlevi kočii in vrata v njo so bila zaklenjena. Policija je vlomila tudi v ta vrata, toda kočii je bila prazna. Tudi v izbi, kjer naj bi bila mučena dečka, ni bilo nikogar. Pač pa je našla policija dečka brez rok in nog v hlevu, kjer je bil privezan k jaslom. Bil je tako izmučen, da se je onesvestil, ko so ga odvezali. V drugem hlevu so našli vhod v klet, kjer so zagledali stražniki strahoten prizor. V kotu vlažne kleti je ležalo okrvavljeno truplo dečka brez rok in nog s strahovito razmesarjenim obrazom. Obleka mrtvega dečka je bila vsa krvava. V tretjem hlevu so našli še enega dečka brez rok in nog, ki je ležal onesveščen na slamni. Ko se je zavedel, je pravil, da je sin kitajskega kmeta. Razbojniki so ga ujeli in mučili, hoteč ga pozneje prodati kam na kmete. V kratkem bi moral prispeti iz mesta Tun-Ho trgovec s pohabljenimi otroki, da bi ga odpeljal in prodal. Brezvestni izkoriščevalci kupujejo namreč take otroke, da potem z njihovo pomočjo presjačijo in brezskrbno žive. Iz zaslišenja po naključju rešenega dečka je razvidno, da je poslovala tolpa mučilcev v Sumbeji že več mesecev. Ta čas je pohabila in prodala nad 50 ukradenih, odnosno od siromašnih kmetov za majhen denar kupljenih otrok. Poročilo iz Harbina, žal, ne pove, ali so oblastva te zveri v človeški podobi prijela in primerno kaznovala ali ne.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

ZOPET DVA SHODA JRKD V ŠMARSKEM SREZU

Nova postojanka JRKD.

Kozje, decembra.

Na praznik 8. t. m. se je mudil v našem okraju narodni poslanec g. V. Spindler ter je imel dva shoda: zjutraj po maši v Pilštanju, popoldne po večernicah v Zagorju. V Pilštanju je predsedoval ugledni posestnik g. Maček. Po poročilu g. narodnega poslanca in po nekaterih njegovih pojasnilih v cestnih in prehranjevalnih zadevah se je izvršila ustanovitev krajevnega odbora JRKD za občini Pilštanj in Drensko rebro. Predsednik je g. Maček, podpredsednik g. Gubenšek, tajnik g. Prisljan. S tem je mreža organizacije JRKD v šmarskem srezu dovršena. Obsega 62 občin z 32 krajevnimi organizacijami, katerih naloga je sedaj notranja izpopolnitev. V Zagorju je vodil zborovanje predsednik tamošnje organizacije JRKD. Na obeh zborovanjih so ljudje prišli z mnogimi pritožbami glede previsoke davčne obremenitve zlasti malih obrtnikov s pridobnino in zgradarino.

PISMO IZ POLJANSKE DOLINE OB KOLPI.

Nemška Loka, decembra.

V naši mirni dolini je že precej razširjena «Domovina», a dopisov od nas v njej, žal, pogrešamo. Kakor povsod, se tudi pri nas zgodi vedno kaj zanimivega. Menda je našemu molčanju kriva ta nesrečna kriza, ki tudi pri nas trka že ua vsaka vrata. A kjer je eno gorje, se mu rado pridruži še drugo. Kolikor ne tepe kriza naše doline, od nekaterih tujcev imenovane Belokrajinška Svica, jo tepejo zadnja leta požari zdaj v tej zdaj v drugi vasi.

Nedavno je gorelo v prijazni vasi Vimolu, in to drugič v tem letu. Vendar ta požar ni zavzel prevelikega obsega, za kar se je zahvaliti v prvi vrsti našim sosedom Kočevarjem, vaščanom in gasilcem iz Nemške Loke, ki so prvi prihiteli na kraj nesreče in z obžudovanja vredno požrtvovalnostjo omejili požar, da ni zajel vse vasi. Tako sta pogorela le dva skednja, kar je seveda tudi velika nesreča za prizadeta posestnika, ker sta imela v njih shranjen večji del krme za živino,

a poleg tega nobeden od prizadetih ni bil zavarovan. Kriva je tega spet ta nesrečna kriza, ki tako pritiska našega kmeta, da ne more plačati niti davka, kaj šele zavarovalnino.

V teh časih pač lahko vidi vsak poedinec, kakega pomena je gasilno društvo. Kakor se mora priznati našim sosedom Kočevarjem v tem oziru vsa čast, tako se mora, žal, obsojati v istem oziru vsa naša Poljanska dolina. Mnogo ima naša dolina vasi, v katerih se jim niti ne sanja o gasilstvu, a še tista društva, ki obstajajo, kažejo pomanjkljivosti. Morda nam manjka vplivnih in odločnih mož.

Ne opaža pa se to samo pri gasilstvu, ampak v vsem društvenem življenju. Danes se pojavi ena organizacija, a jutri ni več o njej ne duha ne sluha. Kaj je temu vzrok? Kako potrebna so društva v teh hudih dneh za vse sloje, pač lahko spozna vsakdo, ki gleda svojo okolico z odprtimi očmi. Ne samo da mladina porabi svoj prosti čas v društvu, kateremu pripada, namesto da bi pijančevala po gostilnah, nego so društva velikega pomena, kar se tiče napredka prosvete in gospodarstva.

Zadnja leta so pričeli prihajati v letni vročini izletniki in kopalci iz sosednih mest na obalo naše divne Kolpe. Treba bi bilo malo več storiti za napredek tujskega prometa. Znano je pač, da pretežna večina Slovenije živi od tujskega prometa. Zakaj se ne bi tudi pri nas posvetilo temu malo več pozornosti?

Naša dolina nas zdaj vse preživlja, pa bi bilo treba poiskati vse možnosti, da bi se lahko preživljala. Tako bi morali tudi sadjarstvo bolj gojiti. Kako lepo in zdravo sadje rodi naša zemlja, vemo vsi domačini in tudi tuji občudujejo naša jabolka. Morda bi bilo bolje, če bi se naš kmet namesto vinogradništvu, od katerega tako nima nikakega dobička, posvetil bolj umnemu sadjarstvu. Posebno žlahtno sadje se da po priličnih cenah spraviti v denar.

Še mnogokaj bi se dalo najti, kar bi dajalo našemu kmetu znatne dohodke, da ne bi bilo treba iskati zaslužka v tujini. Vse to bi se dalo doseči s primernimi organizacijami. Le malo dobre volje, pa se bo našel vsaj delni izhod iz gospodarskih težav. Imamo dovolj zmožnih mož, ki bi gotovo uspešno načelovali eni ali drugi organizaciji.

USPELA SOKOLSKA PRIREDITEV.

Šmarje pri Jelšah, decembra.

Tako ogromnega obiska še ni doživela naša sokolska dvorana pri Habjanu kot 1. t. m., ko se je v njen in njenih stranskih prostorih zbralo nad 350 ljudi iz bližnje in daljne okolice Šmarja, da prisotstvujejo svečani sokolski akademiji. Težko je pričakovalo občinstvo, da se dvigne odrski zastor. Učinkovit je bil pogled na polnoštevilno novoustanovljeno sokolsko godbo na pihala. Že po prvih zvokih je zavladalo pri občinstvu navdušenje, ki se je stopnjevalo od točke do točke. Materam in očetom so se iskrile solze od sreče in ponosa v očeh, ko so poslušali svoje sinove, naše kmečke fante, brate godbenike, tako ubrano igrati. Gotovo si niso niti v sanjah predstavljali, da sta njih sinove brata Dežela in Ropret toliko naučila v letu dni. Bratom in sestram sopedpisnikom dolžnega pisma za godala ni žal, da jamčijo za 30.000 Din, saj bo ta sokolska godba, ki je edina v celjski župi, odslužila ono vsoto, ako bo še nadalje pod strokovnjaškim vodstvom obeh vaditeljev.

Lepa govora br. starešine dr. Sašla in s. Stergarjeve o pomenu 1. decembra sta napravila na prisotne globok vtisk. Mnogo veselja in smeha pa je vzbudila moška deca v izvlečku telovadne ure. Dobro izveden je bil nastop ženske deca, članic in članov.

Prisotni so dobili najboljšo mišljenje o delovanju Sokola, ki se je v nekaj letih zelo razmahnil. Za tako lepo uspelo praznovanje udelež

Pristopajte k Vodnikovi družbi!

njenja pa gre zasluga predvsem našim požrtvovalnim godbenikom, ki so postali most za skupno delovanje med trgov in okolico.

PO NESREČNEM NAKLJUČJU USTRELJEN.

Vrhloga, decembra.

Nedavno zjutraj so našli v gozdu pri Majšperku skrito truplo 22letnega hlapca Brumca Franca iz Vrhloga. Zdaj so se ugotovile podrobnosti te žalostne tragedije, ki se je izvršila zgolj po naključju. Brumec Franc in posestniška sinova Doberšek Lovro in Unuk Franc iz Vrhloga so si bili najboljši prijatelji. Oba prijatelja je 2. t. m. zvečer povabil Doberšek brez očetove vednosti v očetovo klet, ki je kake tri četrti ure oddaljena od doma. Doberšek je imel s seboj tudi samokres, katerega je izročil v kleti Unuku, da bi sam laže vzel vino iz soda. Unuk pa je z orožjem tako neprevidno ravnal, da se je samokres nenaadno sprožil in zadel Brumca naravnost v srce.

Brumec je imel dovolj moči, da se je zavlekel pred klet, kjer pa je padel in obležal mrtev. Unuk in Doberšek sta v silnem strahu zavlekla truplo v gozd pri Majšperku v ptujskem sodnem okraju in sklenila molčati.

Ko so ju orožniki iz Poljčan aretirali, sta najprej govorila, da so bili vsi trije od neznanec napadeni in da sta onadva zležala, a Brumec da je bil ubit. Šele po dolgem oklevanju sta priznala, kako se je izvršil dogodek.

PREKMURSKI GLASNIK

Nova moderna šola v Prekmurju. Ponosno stoji novo šolsko poslopje v eni največjih vasi v Prekmurju, v Odrančih. Mnogo truda je bilo položenega v to zgradbo. Zidanje se je vršilo v najhujših gospodarskih težavah. Že je kazalo, da naši vrlji Odrančani ne bodo zmogli bremen in da bo tako smelo početje rodilo nesrečo za vse prebivalce. Vendar niso klonili naši kmetje: plačevali so prispevke, vozili material in delali. V najhujšem trenutku je priskočil na pomoč rojak poslanec g. Hajdinjač in je potrkal na vsa vrata ter zahteval za šolo 80.000 Din podpore, ki sta jo dali banovina in vlada. Največje odlikovanje pa so doživeli Odrančani, ko jim je tudi Nj. Vel. kralj odklonil lepo podporo 10.000 Din. To je silno občudljivo hudištvo, ki je globoko hvaležno svojemu vladarju. Šola je dograjena, izvršila se je že tudi kolavdacija in v nedeljo 11. t. m. je bila lepa stavba posvečena in slovesno otvorjena.

Smrt znanega dolnjelendavskega zdravnika. Te dni so pokopali dolnjelendavskega zdravnika g. dr. Jožefa Brünnerja. Pokojnik je bil dolga leta občinski zdravnik in je bil v Dolnji Lendavi in vsej okolici zelo znana osebnost. Z njim je legel v grob občan, kakršnih je imela Dolnja Lendava malo. Udeleževal se je v vsem javnem življenju Dolnje Lendave. Bil je sicer vzgojen v madžarskem duhu, vendar pa naproti našim oblastvom in tudi našemu življu strpen in zelo odkrit značaj. Zato je imel zelo lep pogreb, pri katerem se je zbralo številno prebivalstvo Dolnje Lendave z občinskim odborom na čelu. Naj mu bo lahka zemlja!

Iz Rogaševcev nam pišejo: Narodni praznik uedinjenja s svečano službo božjo, kateri je prisostvovala vsa šolska mladež z učiteljskim zborom. Poleg Sokolov so se udeležili službe božje tudi zastopniki tukajšnjih državnih uradov in številno občinstvo. Popoldne se je vršila svečana seja Sokola. Prečitana je bila poslanica podstaroste br. Gangla, nato pa nam je br. prosvetar orisal pomen tega dne. — Dne 17. t. m. proslavimo rojstni dan Nj. Vel. kralja in upamo, da bodo na ta dan visele zastave tudi tam, kjer jih 2. t. m. nismo videli. — V nedeljo 4. t. m. je Sokol priredil svečano akademijo, ki je sijajno uspela. Po občinskem govoru br. prosvetarja so sledile telovadne in pevске tečke in deklaracije učencev od Sv. Jurija, iz Serdice, Kramarovec, Kuzme in Pertoče. Naše požrtvovalno učiteljsvo

nam je s tem najlepše dokazalo, da je na mestu. Bratje telovadci so nam pokazali uspeh dvo-mesečnih vaj. Ako se vzame v ozir dejstvo, da telovadijo šele tri mesece in nekateri še manj, se jim mora priznati, da so se prav izvrstno pokazali s prostimi vajami, spremljani od izvrstnega orkestra. S. načelnica se je spomnila tudi naših bednih bratov Primorcev in Korošcev ter nam z živo sliko prikazala njih trpljenje. Vsakega iskrenega Jugoslovca je morala ta slika globoko pretresti. H koncu še to: Dekleta, ali boste res še vedno od strani opazovale fante, kako telovadijo? Ali res ne boste prijele za delo? Sokol vas pogreša, Sokol vas vabi!

Listnica uredništva

Velika Gorica in Vurberg. Zaenkrat smo z gradivom preobloženi, da ne vemo kam z njim. Zato, žal, ne moremo sprejeti.

NAŠI NA TUJEM

SMRTNA KOSA MED WESTFALSKIMI ROJAKI.

Herne-Holthausen, decembra.

Dne 22. novembra smo spremili k zadnjemu počitku slovenskega rojaka Franca Ferjančiča, doma iz Idrije. Pokojnik je služil od leta 1895. do 1899. pri orožnikih v Litiji in v Zagorju ob Savi, nato pa je prišel v Nemčijo, kjer je leta 1909. pomagal ustanoviti Društvo sv. Barbare v Holthausenu, in mu je ves čas tudi tajnikoval. Pred dvema letoma ga je položila zavratna bolezen v bolniško posteljo, iz katere ni več vstal. Bolehal je za črevesnim rakom.

Kako je bil pokojnik priljubljen, je pokazal pogreb, katerega se je udeležilo čez 1500 oseb. Zastopanih je bilo pri pogrebu sedem društev z zastavami.

Dragi France, bori ti se za vsakdanji kruh sebi in svojcem leta in leta, komaj si dobil zaželeno pokojnino, te je že zavratna bolezen vrgla na bolniško posteljo. Za vse tvoje neumorno delovanje v društvu ti bodi najiskrenejša hvala!

Nekaj dni pozneje, to je 24. novembra, pa smo spremljali v Bochumu na zadnji poti rojaka Jožeta Verzolaka, ki je bil umrl v starosti 50 let za kapjo. Pokojnik je bil doma iz Kanč pri Velenju in je prišel leta 1906. v Nemčijo. Verzolak je bil dolga leta v Holthausenu član Društva sv. Barbare in se je pred časom preselil na svoje posestvo blizu Bochuma.

Bodi obema lahka tuja zemlja, njunim svojcem pa naše sožalje!

Proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja v Gelsenkirchenu-Bismarcku priredi Zveza jugoslovenskih delavskih podpornih društev v Nemčiji v nedeljo 18. t. m. ob 15. v Wollminghofovi gostilni. Vsa sosedna društva so vljudno povabljena. Obenem bo obdarovanje dece.

Božičnice z obdarovanjem dece v Nemčiji bodo po družtvih, ki so včlanjena v Zvezi jugoslovenskih delavskih in podpornih društev, po nastopnem sporedu: 18. t. m. Gelsenkirchen in Gerthe; 25. t. m. Hamborn-Mitté in Neumühl; 26. t. m. Buer, Hassel, Suderwich, Holthausen, Sodingen in Hochheide; 31. t. m. Bottrop, Pottrop-Nord, Erkenschwick, Dorsten in Ewig; 1. januarja Marl, Hüls in Scherlebeck; 6. januarja Recklinghausen-Süd in Essen-West; 8. januarja Gladbeck, Horst in Karnap, 15. januarja Dorstfeld, Mengede in Brambauer, 22. januarja Selm-Beifang; 29. januarja Osterfeld in 5. februarja Stoppenberg.

Iz življenja Slovencev v Ameriki. V Clevelandu se je pripetila huda prometna nesreča, katere žrtev je postalo več naših rojakov. Osební vlak se je zaletel v potniški avto, s katerim so se vozili Zakrajšek, Josip Mahne, Janez Mišič, Angel Mozek in France Mišič. Lokomotiva je zagrabila avtomobil in ga treščila kakih 20 m daleč, da se je popolnoma razbil. Pri nesreči je bil najbolj poškodovan Josip Mahne, medtem ko so vsi ostali dobili samo lažje poškodbe. — V Chicagu je bil

do mrtvega povožen 33letni Danijel Milkovič. Prišel je iz Johnstowna in iskal dela. Hotel je peš v Detroit, pa ga je med potjo dohitela smrt. — Žrtev prometne nesreče je postal tudi Janez Jančar v Millwaukeeju. Peljal se je na motociklu. Ko pa se je pripeljal na postajališče cestne železnice, se je po nesreči zaletel v tam stoječi avtomobil. Zaradi silnega sunka je zletel z motorja in priletel naravnost pod avtomobil v trenutku, ko ga je šofer zopet pognal. Bil je takoj mrtev. Jančar je imel 48 let, doma je bil iz ljubljanske okolice. V Ameriki je bival 22 let. — Blizu Greensburga sta se pretekli mesec zaležela drug v drugega dva avtomobila, pri čemer so bili ranjeni Matija Mavrovič, Florjan Avsec, Janez Mesič in Gregor Stepič. — V Livingstonu se je v rudniku smrtno ponesrečil 24letni Jurij Kiren, doma iz Ladvenjaka pri Bariloviču. — V kraju Crivitz je bil na lovu obstreljen Anton Kavčič, ki so ga prepeljali v bolnico. Njegova poškodba je lažjega značaja. — V Allmanu je v tamošnji bolnici umrl eden najstarejših slovenskih naseljencev, Matija Spreitzer, ki je prišel v Ameriko leta 1890. Pokojnik je bil doma iz Semiča na Dolenjskem. Zapustil je ženo, tri sine in hčerko. — V kraju Red Star je preminil Alojzij Mohar, ki je bolehal že tri leta. Pokojnik je bil doma iz Malega Loga pri Loškem potoku. Za njim žalujejo žena, več bratov in sestra. — V Pueblu je umrla Marija Mesojedčeva, doma iz Kompolja. — V Clevelandu je preminil Janez Ančik, star 60 let. Pokojnik je bil ljubljčan, v Ameriki je bival okrog 30 let. Zapustil je ženo, tri sine in štiri hčerke, v Ljubljani pa žaluje za njim sestra. — V Clevelandu so pokopali tudi 63letnega Franca Bajta, doma iz Unca pri Rakeku. V Ameriki je bival 45 let, zapustil je ženo, dva sina in tri hčerke. — V Imperialu je umrl Martin Švajgar, doma iz Črnomlja. — V St. Marysu je umrla Marija Celinova. Zapustila je moža in sinčka, za njo pa žalujejo tudi starši in več bratov in sester. — V Denverju je umrl France Virant, star 48 let. Pokojnik se je rodil v Suši. Zapustil je ženo in šest otrok. — V Leadvillu je umrl nagle smrti France Praprotnik, star 55 let. Zdelo ga je srčna kap. Pokojnik je bil doma iz Črturja. Zapustil je ženo, tri sine in štiri hčerke. — V Elyju je umrl Janez Štrukelj. Pokojnik se je rodil leta 1870 v vasi Mačkovo, župnija Rob pri Velikih Laščah. V Ameriki je bival 38 let. Zapustil je ženo, tri sinove in sedem hčera.

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Praznik 1. decembra smo tu prav lepo proslavili. Prireditvena dvorana Rauneckarjeve restavracije je bila okrašena z venci in zastavicami. Na steni so bile slike kralja, kraljice in prestolonaslednika med gostimi venci in državnimi barvami. Udeležili so se proslave vsi predsedniki jugoslovenskih društev, vsi člani tukajšnjega društva in še posamezni rojaki iz drugih krajev. Zvezni predsednik g. Pavel Bolha je pozdravil udeležence in izrazil svoje veselje nad številnim obiskom, nato pa je orisal zgodovino naše Jugoslavije, trpljenje Jugoslovenov do osvobojenja in pomen 1. decembra. Za g. Bolho so govorili še številni drugi rojaki, nato pa zopet g. Bolha o prosvetnem delu med westfalskimi rojaki. Nazadnje je vstal podpredsednik Zveze jugoslovenskih delavskih in podpornih društev g. Fran Doberšek. Po kratkem zaključnem govoru je pozval vse, naj vstanejo in počaste tako z dveminutnim molkom žrtve, ki so v stoletnih bojih dale življenje za svobodo naroda. Ljudje so vstali in sklonili glave. Nato je izpregovoril zastopnik porenjskih Slovencev. V krasnem govoru je orisal življenje Slovencev v Porenju, v tistem Hambornu, kjer je boj Slovencev za življenjski obstanek nagrajen po krivdi krivih prerokov z bratomorno vojno. Zato je pozval govornik, naj zapoje vsi, ki se še zavedajo svoje slovenske krvi, z njim, ki je iz Hamborna, in z njegovimi tremi tovariši, ki so tudi iz Hamborna, v spomin na današnji dan in na sklep vseh predsednikov, da bodo kot Slovenci vztrajali do konca svojih dni, slovensko bojno pesem »Hej, Slovenci!« Predsednik g. Šnajden je dvignil roko in v nemško mesto je zadelala naša pesem iz tri sto grl.

Iz Piennesa (Francija) smo prejeli: Kdor ve, kje je zdaj Anton Gričar, pristojen v Smartno pri Litiji, srez Litija, naj ga obvesti, da ga išče njegov brat Ignac Gričar, Rue de la poste No. 21, Piennes, M. et M., France.

ZENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Božični šartelj. Vmesi v testo pol kile moke, četrt litra mlačnega mleka, 12 dek sirovega masla, 7 dek sladkorja, 3 deke vzhajane kvasa, od pol limone naribanih lupinic in soka in dva rumenjaka. Umešeno testo postavi na toplo, da vzhaja. K vzhajanemu testu, ki ga moraš še enkrat premesiti, vmesi še 10 dek drobno zrezane žolce od limone (citronat), 10 dek rozin, 10 dek posušenega drobnega grozdja in 10 dek olupljenih zrezanih mandeljnov. Umešeno testo položi v dobro pomazan môdel in postavi zopet na toplo, da še enkrat vzhaja. Vzhajani šartelj pomaži s sirovim maslom in ga peci dobro uro. Pečenega stresi na lesen krožnik, ga pomaži z raztopljenim sirovim maslom in posuj s sladkorjem.

Božična torta. Mešaj v skledi, da narase: 18 dek sirovega masla, 21 dek sladkorja, potem primešaj 3 rumenjake drugega za drugim, nato še 14 dek zmlatih lešnikov, 10 dek moke, od pol limone naribanih lupinic in sneg petih beljakov. Tortni môdel dobro namaži, zlij testo vanj, ga razravnaj in peci v ne prevroči pečici skoro eno uro. Pečeno torto postavi do drugega dne v shrambo. Drugi dan jo dvakrat prereži, tako da dobiš tri dele, in jo nadevaj. Nadev: Skuhaj v eni desetinki litra mleka 7 dek zmlatih lešnikov in 5 dek sladkorja. Ko so lešniki dobro prevreli, primešaj žlico ruma ali kak drug likër, potem ko so se lešniki nekoliko shladili, pa primešaj še dva rumenjaka, 5 dek zribane čokolade in 10 dek sirovega masla. Ves nadev dobro zmešaj, namaži z njim torto, nato jo zloži skupaj in oblij z ledom. **Led:** 18 dek sladkorja, dve žlici vode in dve žlici ruma ali 1 kjerja mešaj pol ure, potem polij po torti. Led se na zraku osuši. Če hočeš torto še okrasiti, jo lahko okrasiš s kandiranim sadjem.

Praktični nasveti

Stare dragocene čipke lahko same operemo na tale način: Čipke navijemo na čisto steklenico in jih tako denemo v mlačno milnico. V milnici jih valjamo sem in tja, da se lepo operejo, nato pa jih izperemo v čisto mlačni vodi. Zatem odvijemo čipke s steklenice in jih lepo poravnane pripnemo z iglami na belo dolgo krpo. Ko se počasi posušijo, jih odpnemo in zlikamo skozi tenko krpo.

Marmornate plošče pri umivalnikih in nočnih omaricah umijmo najprej z milnico. Nato plošče zmijemo s čisto vodo, posušimo s krpo in popolnoma suhe loščimo z volneno krpo.

Madeže od črnila spravimo iz steklenih tintnikov z vodo in milom. Če so pa madeži že preveč stari, jih je treba odstraniti s solno kislino. Pri tem pa moramo biti previdni, ker solna kislina razjé roke.

Prebarvanje belih čipk. Ako hočemo sami narediti iz belih čipk čipke drapaste barve, jih pobarvamo z ruskim čajem. Čaj, ki ga je treba skuhati prav močnega, naj potem z lističi vred več ur stoji. Nato ga šele precedimo in pomočimo čipke vanj, ki jih pustimo nekaj časa v čaju; čez čas jih izperemo v mlačni vodi, zavite v krpo posušimo, nato pa zlikamo. Dobili bomo lepe čipke drapaste barve.

Pralne rokavice iz jelenje kože operemo v mlačni milnici. Rokavice natakemo na roke, jih namilimo in, kakor bi si umivali roke, drgnemo drugo ob drugo. Ko so dovolj oprane, jih izperemo v mlačni vodi. V zadnjo vodo pa kanemo nekaj kapljic glicerina. Nato rokavice zavijemo v čisto krpo, da se iztisne voda, in jih obesimo na zrak, da se posušijo.

ZANIMIVOSTI

× **Zanimiva zgodovina perzijskih petrolejskih vrelecev.** Spor, ki je nastal med Anglijo in Perzijo zaradi petrolejskih vrelecev, vzbuja ne samo v političnih, marveč tudi v gospodarskih krogih veliko zanimanje. Ozadje tega spora je zelo zanimivo. Perzijska vlada je odpovedala angleško-perzijski družbi, ki je imela do sedaj v zakupu ogromne petrolejske vrelece, koncesijo. Družba predstavlja s svojimi 13-4 milijona funtov osnovne glavnice, od katere je 7-5 milijona v rokah Angležev, neizmerno bogastvo in velikansko moč. Celo delež perzijske vlade na čistem dobičku, ki je bil docela neznamenit, je znašal letno nad en milijon funtov, in to že celih 30 let. Vpliv te ogromne delniške družbe je bil tako velik, da je vzbujal vedno večjo skrb ameriških petrolejskih kraljev. Zgodovina angleško-perzijske družbe sega daleč nazaj v dobo, ko je vladal v Teheranu šah Nasredin, samodržec Perzije. Veliki šah, ki se vse svoje življenje ni dotaknil roke Evropeca, da ne bi omadeževal svoje duše, pa je bil velik preosvatovalj svoje države. Pridobil si je sodelovanje evropskih tehnikov, ki pa jih je najrajši plačeval na ta način, da jim je dajal razne koncesije. Tako je dobil tudi francoški inženjer D'Arcy, ki je dolga leta služil v Teheranu ter si pridobil veliko premoženje, ob svojem odhodu od Nasredina v dar odklop, s katerim daje šah njemu, njegovim naslednikom, prijateljem in dedičem neomejeno pravico za dobo 66 let, da sme neovirano raziskovati perzijsko ozemlje in smatrati vse podzemne zaklade, ki jih najde, za svojo neomejeno lastnino. Inženjer D'Arcy takrat tej listini ni pripisoval posebne važnosti in jo je shranil samo kot posebnost. Pozneje so mu angleški trgovci to listino izkušali odkupiti, vendar pa je D'Arcy to odklonil, ker je bil sam dovolj bogat. Pozneje jo je kot dober katoličan poklonil nekemu misijonarju, ki je hotel spreobrniti Perzije. Ta misijonar pa je bil dejansko samo detektiv, ki so ga najeli angleški denarniki, da bi jim preskrbel to dragoceno listino, ki je tako res prišla v njihove roke ter jim prinesla neizmerno bogastvo.

× **Število novorojenčkov v Evropi pada.** Po zadnjih statistikah vemo, da je število novorojenčkov v Evropi močno padlo v teku zadnjega leta. Ako primerjamo število rojstev prve polovice tega leta s prvo polovico lanskega leta, vidimo, da so padla rojstva otrok v Nemčiji za 7-5 odstotka, v Italiji za 5-9 odstotka, a v Angliji za 4-2 odstotka. Največ novorojenčkov imajo Jugoslavija, Rusija, Poljska in Rumunija, in sicer 30 do 35 na 1000 prebivalcev.

× **General rešuje brezposelne.** Onim, ki rešujejo vprašanje brezposelnih, se je pridružil tudi bivši nemški general in sedanji organizator bolivijske armade Kundt, mudeč se v prestolnici Bolivije La Pazu. V glavnih industrijskih državah sveta je do 40 milijonov brezposelnih in z njimi trpi okrog 150 milijonov rodbinskih članov vedno hujše pomanjkanje. Po Kundtovem mnenju bi bilo treba odkriti novo deželo, kamor bi lahko pošiljali ljudi in blago, da bi se svet razbremenil. Tako deželo bi lahko organizirali v porečju Amazonke v Južni Ameriki. Gre za deželo v velikanskem obsegu, ki pa šteje komaj šest milijonov prebivalcev. Tu bi se lahko naselilo po generalovem mišljenju 250 milijonov ljudi. Za začetek misli general Kundt naseliti le del te dežele, kjer bi se lahko preživljalo okrog 250.000 rodbin ali dva milijona ljudi, tu sicer v podnebju, ki bi ga Evropeci lahko prenašali. General je sestavil načrt naseljevanja in hoče v Nemčiji organizirati 30 delovnih divizij po 8000 mož, da bi z njimi zasedel obljubljeni deželo.

× **Kdaj umirajo ljudje.** Nemci so priredili za leto 1932. svojevrstno statistiko: kako starost dosegajo njihovi državljani in od česa umirajo. Tako so na primer ugotovili, da je od 1000 moških oseb, ki so umrle v teku leta, le 531 mož preko 55 let starih, ostalih 469 ljudi pa še ni do-

seglo te starosti. Zanimivi so tudi vzroki: od 360.776 moških oseb, ki so šli v teku leta v grob, jih je le 49.792 umrlo zaradi slabosti (nad 60 let), ostalih 310.984 pa zaradi različnih bolezni ali nesreč. Z drugimi besedami: od 100 moških jih umre 81 predčasno. Po starosti pa umirajo moški tako-le (enoletna statistika): 22.462 oseb v starosti od 21. do 30. leta; 18.437 od 31. do 40. leta; 25.011 od 41. do 50. leta. Od teh je bilo 171.011 zakoncev. To se pravi, da postane v Nemčiji vsak dan 469 poročenih žen vdov.

× **Česen in čebula kot zdravilo.** Že stari narodi (Egipčani, Grki in Rimljani) so poznali zdravilna svojstva česna in čebule in ju uživali kot hrano in kot zdravilo. Zdaj tudi moderno zdravilstvo znova sega po njih. Tako je na primer zelo razširjeno česnovo zdravilo proti popapnenju žil v žganju ali vinskem cvetu namočeni in na solncu prekuhani česen. To sredstvo se uporablja tudi proti težavam v prebavilih. Sorodnik česna in čebule je drobnjak, ki se v kuhinjah še vse premalo uporablja, saj vsebuje to zelišče za zdravje najdragocenejše snovi, ne da bi imel tako oster in mnogim neprijeten duh kakor česen in čebula. Posebno v novodobni prehrani mu pripada izredno velika vloga. Vsaka solata, večina jajčnih in drugih jedi se da z njim izvrstno začiniti. Česen in čebula sta neizprosna sovražnika zajedalcev v človeškem telesu. V vročem podnebju sta ljudem nepogrešljiva. Posebno cenijo česen kot sredstvo proti trakulji in navadnim glistam. Ljudje, ki nimajo v redu preosnove, naj uživajo mnogo česna. Pravijo, da pomaga celo proti kašlju in proti nadihu. Kogar moti česnov in čebulov duh v naravnem stanju, naj po jedi žveči listič svežega peteršilja in neprijetni vonj iz ust bo izginil.

× **Iglo so mu vzeli iz srca.** Nedavno so pripeljali v plzensko bolnico 25letnega trgovskega pomočnika Karla Homana. Njegovo stanje je bilo zelo resno, kajti šlo je za nevarno rano v srcu. Ranjenec je bil še pri zavesti in pravil je, da se je ranil, ko si je zabodel pri delu predilno iglo v prsa. Ker je trdil, da čuti hude bolečine, so ga zdravniki operirali. Operacijo je napravil zdravnik dr. David s pomočjo še dveh drugih zdravnikov. Dr. David je ugotovil, da je predrla igla Homanu precej globoko srce. Igla je tičala v srcu tako, da je pri utripanju njena ostrina trgala srčne mišice. Operacija je bila izredno nevarna, ker jo je bilo treba napraviti med utripanjem srca. Trajala je dobre tri četrti ure in se je v polni meri posrečila. Zdravniki so potegnili iglo iz srca in rano spretno zašili, tako da bo bolnik kmalu okreval.

× **Slon, ki ne more spati.** V londonskem živalskem vrtu imajo slona, ki ne more spati. Orjaški slon Rani je v živalskem vrtu najmirnejša žival. Že dolga leta se londonska mladina navdušuje zanj, nosi mu kruh in slaščice, slon pa dviga otroke v zahvalo na svoj mogočni hrbet in jih nosi po vrtu. Revež pa že dolgo ne more spati in namestu da bi v svoji kletki mirno počival, bega po vse noči okrog in nikjer ne najde miru. Nedavno se je tako dolgočasil, da je razbil vse, kar mu je prišlo pod noge. Seveda to slonovemu zdravju škoduje in Rani je bil kmalu tako izčrpan, da je moralo ravnateljstvo poskrbeti za njegovo pomirjenje. Privezali so ga k posebnemu železnemu obroču, pritrjenem k eni njegovih prednjih nog in k tlom, toda zjutraj so našli obroč zdrobljen, debelo vrvo pa pretrgano. Ker ni šlo drugače, so ga privezali na mnogo daljšo vrvo in jo pritrdili h kletki. Tako so orjaškega slona končno prisilili, da je mirno stal.

× **Roparji so jo rešili iz groba.** V sedmograški vasi Peremptu je umrla kmetica Marija Nagyjeva, ki je izrazila pred smrtjo željo, naj jo pokopljejo v novi praznični obleki in z vsem nakitom, ki ga je imela mnogo. Kmetica je bila premožna in vsa soseska je vedela, da nosi dragocen nakit. Bila je pa samo na videz mrtva, česar zdravniki, ki so bili poklicani k ogledu trupla, niso spoznali. Zato so napisali in podpisali mrtvaški list in vse bi bilo v redu, če bi bila kme-

ZUNAJ IN ZNOTRAJ

uporabljan, služi Feller-jev Elsa-fluid izvrstno tudi kot desinfekcijsko sredstvo za roke, obraz, zobe, usta in dihalne organe in je zaradi tega zanesljiv tudi proti hripi. Za grgranje, zmešan z vodo, vas reši sluz in tako odstrani vzroke kašlja in hripavosti. Radi ga jemljejo tudi kot obkladke za vrat, ot...

Odobren od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, Sp. št. 500 z dne 24. marca 1932.

... umrla. Tako se je pa zgodilo nekaj, kar menda nima primera v zgodovini človeštva. Tatinska družba je izvedela za oporoko bogate kmetice, vedela je pa tudi, da so ji svoji zadnje želje točno izpolnili. Zato so se skrunilci grobov splazili takoj prvo noč po pogrebu na pokopališče, kjer so odkopali grob, da bi mrtvo kmetico oropali. Ko so pa dvignili pokrov krste, so od groze kriknili in jo ubrali s pokopališča, kar so jih nesle noge. Mrtva kmetica je namreč odprla oči in vzkliknila: «Kaj pa hočete od mene?» Odgovora seveda ni dobila, ker so bili skrunilci grobov že daleč. Namestu njih je pa prihitel grobar, ki je spravil od mrtvih obujeno kmetico v bolnišnico, kjer si je kmalu opomogla.

× Dolga krvnikova pot. Edini kanadski krvnik Artur Ellis je moral napraviti v oktobru in novembru dolgo in naporno pot 11.000 km, da je usmrtil na ledenem severu Kanade na smrt obsojenega zločinca. Tako daleč menda ni potoval še noben krvnik po svojih krvniških opravkih. V Dawson City na Yukonu je umoril Bernard West starega zlatokopa, oropal je njegovo kočjo in mu odnesel vsa zlata zrna, ki jih je bil nabral mož s hudim trudom. Morilec je bil obsojen na smrt in krvnik je moral iz Montreala na sever Kanade. Moral se je žuriti in tako je prepotoval to dolgo pot v 24 dneh z vlakom, vozovi in ladjo. Po usmrtilvi je dosegel baš še zadnje ladjo, ki je plula letos pred zimo iz severnih v južne kraje Kanade. Krvnik pripoveduje, da je bil West eden najhladnokrvnejših zločincev, kar jih je kedaj usmrtil. Ko je stopil v njegovo celico, mu je obsojenec zaklical: «Napravi vendar že enkrat konec tej komediji!» Potem je pa vstal in mirno odšel pod vešala.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Čudne sanje.

A: «Čuj, prijatelj, kaj pa pomeni reševalni pas pri tvoji postelji?»

B: «Veš, že tretjo noč se mi je sanjalo, da se potapljam.»

MALI OGLASI

Brezobrestno posojilo

za odkup zemljiškognjižnega dolga, nakup posestva in zidavo hiš podeljuje «Zadruga», Ljubljana, poštni predal 307. — Sprejema zastopnike! 343

Majhno posestvo

vse skupaj, prvovrstna lega, blizu železniške postaje, cerkve in šole, po ugodni ceni prodam. Polovica se lahko plača s hranilnimi kajžicami. — Obrniti se je na J. Dankovca, Polzela, Savinjska dolina. 373

PROVANDEIN

sklepih, bolečinah v križu, obrazu in po vsem telesu se uporablja pravi Feller-jev Elsa-fluid že preko 35 let. Dobiva se v lekarnah in trgovinah te stroke po 6, 9 in 26 Din. Po pošti najmanj 1 zavojček (9 poizkusnih ali 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici) 58 Din, šest takih zavojčkov za samo 250 Din pri lekarnarju Evgenju V. Fellerju, Stubica Donja, Elsa-trg 360 (savska banovina).

Polnovredne in moderne radijske aparate

raznih znamk od Din 1380— navzgor dobite pri tvrdki

H. SUTTNER - Ljubljana

Tyršova (Dunajska) cesta 1B.

Ogled in predvajanje brezobvezno. — Ugodni plačilni pogoji. — Zahtevajte brezplačni cenik.

Ne upa si povedati.

Stric: «Katero sestric imaš rajši, Urško ali Micko?»

Gašperček: «Ne upam si povedati, ker bi bila Micka huda name...»

Tudi koristen član človeške družbe.

Sodnik: «Ali ste že sploh kaj koristnega napravili na svetu?»

Obtoženec: «Že trije ali štirje detektivi so bili zaposleni zaradi mene.»

Posredovalčeva hvaležnost.

Zenitovanski posredovalec po operaciji: «Gospod doktor, če ozdravim, vam preskrbim nevesto brezplačno...»

Praktičen nečak.

Oče: «Mihec, zakaj pa ne sežeš stricu v roko?»

Sinko: «Ker nima pomena. Saj mi je povedal, da nima denarja...»

Najnovejšo dvokolo z motorčkom 1 1/2 K. S., dvokolesa, šivalni stroji, otroški vozički, vozički za igrat in posamezni deli najceneje Ceniki franko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Pri popolni nevrasteniji

se uporablja fiziološki ekstrakt «Kalefluid», ki ojačuje izločevalno delovanje vseh žlez. Krepi organizem in jači živčni sistem. Detaljna literatura brezplačno; zahtevajte jo: Beograd, Kralja Milana 15, Miloš Marković. — «Kalefluid» se dobiva v lekarnah in drogerijah.

Odobreno od ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, S. broj 5300 z dne 28. marca 1932.

Notarska pisarna v Ptuj

(prej notar Kaz. Bratkovič)

od 15. decembra 1932. dalje v hiši oo. minoritov nasproti minoritske cerkve.

SEVNIK LAVOSLAV, notar v Ptuj.

OPOZORILO SVINJEREJCEM.

Znamenit belgijski preparat, poznan širom sveta, ki preprečuje boleznim pri prašičih in jih zdebela za dva do tri mesece prej. Tovarna tega izbornega preparata je v želji, da ga izkoristijo vsi rejci, vključno krizi sklenila, da ponovno zniža cene.

Izkoristite priliko in kupite takoj pri svojem trgovcu originalen zavojček z okoli 800 grami, ki stane sedaj samo 25 Din, pa se naglo prepričate o resničnosti naših navodil.

GARANCIJA. Za primer neuspeha sprejmemo neizrabljeno količino nazaj in vrnemo ves denar. Ako ga v svojem okolišu ne dobite, pišite nam, da ga vam pošljemo vsako količino. Navodilo vsakemu zavojčku pridano v našem jeziku.

Generalni zastopnik za dravsko banovino

JOSIP JUNC, Vrtača št. 4/II.

Delo

v današnjih hudih časih si preskrbi se najlaže vsakdo s tem, da si uredi doma nekako domačo pletilnico. Mi nudimo delo vsakomur na ta način, da odvezemamo izdelane pletenice, dobavljamo prejo in izplačujemo mezdo za pletenje. To potrjuje mnogo zahval. Če želite tudi Vi dela in zaslužka, pišite zaupno po brezplačna navodila tvrdki: Domača pletarska industrija Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica št. 2, oddelek 5.

Živinorejcem

priporočamo zanje tako koristno knjigo

Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je zivinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, kladki, masiranje, drgnjenje, o načinu kako se žival prisili da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kol pri poškodovanju rogov, poškodbi kopta in zakovanju, pri prišču med parklji, opeklini, strelji, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, oriski, zaprtju, koliki, napanjanju goved in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastropitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih ite.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo. Knjiga, ki velja s poštino vred Din 36.50, se naroča

v knjigarni Tiskovna zadruga

v Ljubljani

Selenburgova ulica št. 3

Sanatorium Emona
Ljubljana Komenskega ul. 4.

Oskrbnina: I. razr. Din 100.—, II. razr. Din 80.—
Zdravnik: Dr. FR. DERGANČ, šef-primarij v.p.